

บทที่ 6

กระบวนการเจรจา

การนำเรื่องอนาคตของฮ่องกงขึ้นมาพิจารณาอย่างชัดเจน เริ่มขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 1980 โดยริเริ่มจากอังกฤษและฮ่องกง เนื่องจากใกล้กำหนดเวลาสิ้นสุดการเช่าเขตนิวเทอริทอรี คือ ในวันที่ 30 มิถุนายน 1997 (ตามอนุสัญญากรุงปักกิ่งปี ค.ศ.1898) ทำให้เกิดความยุ่งยากกับนักลงทุนและรัฐบาลฮ่องกงเกี่ยวกับอนาคตของเขตนิวเทอริทอรี เช่น กรณีการเช่าที่ดิน ภายหลัง วันที่ 30 มิถุนายน 1997 ดังนั้นนักธุรกิจจึงผลักดันให้ผู้ว่าการฮ่องกงและรัฐบาลอังกฤษ นำเรื่องฮ่องกงขึ้นมาพิจารณากับจีน โดยมีการดำเนินการเจรจาทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงใช้เวลารวมทั้งสิ้นประมาณสองปี

เพื่อให้เห็นภาพการเจรจาและการเปลี่ยนแปลงจุดยืน และรักษาจุดยืนในกระบวนการเจรจาของทั้งสองฝ่าย จึงจัดแบ่งกระบวนการเจรจาออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เริ่มการพูดจากันเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงตั้งแต่ปี ค.ศ.1979 จนถึงช่วงก่อนการเดินทางมาเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีอังกฤษในเดือนกันยายน 1982 สำหรับช่วงนี้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 การเริ่มพูดจากันเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง และระยะเวลาที่ 2 จีนจัดเตรียมหลักการและนโยบายในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคตฮ่องกง

ช่วงที่ 2 การเข้าสู่การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ และจุดยืนของอังกฤษและจีนเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง รวมถึงการแสดงออกของฝ่ายจีนเกี่ยวกับนโยบายที่จีนจะใช้กับฮ่องกงในอนาคต นับตั้งแต่เหตุการณ์การเดินทางเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ในระหว่างวันที่ 20-26 กันยายน 1982 จนถึงช่วงก่อนการเจรจาอย่างเป็นทางการ วันที่ 11 กรกฎาคม 1983

ช่วงที่ 3 การเข้าสู่เจรจาอย่างเป็นทางการ และจุดยืนของอังกฤษและจีน และการแสดงออกของจีนเกี่ยวกับนโยบายที่จีนจะใช้กับฮ่องกงในอนาคต นับตั้งแต่วันที่ 12-13 กรกฎาคม 1983 ถึงสิ้นปี ค.ศ.1983

ช่วงที่ 4 การมีส่วนร่วมของชาวฮ่องกง ในช่วงท้ายของการเจรจาอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีการแสดงออกของชาวฮ่องกงอย่างชัดเจนที่สุด นับตั้งแต่เริ่มมีการเจรจาเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง โดยช่วงนี้ นับตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1984 จนถึงสิ้นสุดการเจรจา ในเดือนกันยายน 1984

ข้อสังเกตสำหรับการเจรจານี้ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องให้เป็นการเจรจาสลับ การพิจารณาความเป็นไปของการเจรจา ดูจากถ้อยแถลงของฝ่ายจีนซึ่งมักแสดงออกมากในระหว่างกระบวนการเจรจาและการตอบโต้ของทั้งสองฝ่ายในระหว่างกระบวนการเจรจาโดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ และดูเหมือนเป็นการเจรจาของ 2 ฝ่ายระหว่างอังกฤษกับจีนเท่านั้น แต่ฮ่องกงก็ได้เข้าร่วมรับรู้การเจรจาด้วย แม้ไม่ได้เป็นฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน แต่อยู่ในฐานะผู้แทนการเจรจาฝ่ายอังกฤษ

รายละเอียดเกี่ยวกับการเจรจา มีดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเริ่มการพูดจากันเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1979 จนถึงช่วงก่อนการเดินทางเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ในเดือนกันยายน 1982 ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะเวลา คือ

ระยะที่ 1 การเริ่มพูดจากันเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง เริ่มจากการเดินทางเยือนจีนของเซอร์ เมอเรย์ แมคเลอฮอส (Sir Murray Mclehos) ในระหว่างวันที่ 24 มีนาคม ถึงวันที่ 4 เมษายน 1979 ในช่วงแรก ไปจนถึงวันที่ 15 กรกฎาคม 1982 เป็นการหยั่งดูท่าทีของจีนที่มีฮ่องกง ทางฝ่ายจีนช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่จีนเน้นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ คือ โครงการทำประเทศให้ทันสมัย 4 ด้าน (Four Modernization) จีนต้องการศักยภาพของ

ฮ่องกงในการให้ความช่วยเหลือจีนโครงการพัฒนาต่าง ๆ จึงชักชวนให้ฮ่องกงไปลงทุนในจีน และเพิ่มการติดต่อกันในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น ดังนั้นประเด็นที่เกี่ยวกับอนาคตฮ่องกง จีนมีนโยบายที่จะให้ฮ่องกงมีเสถียรภาพ โดยการรักษาสถานภาพเดิมของฮ่องกงเอาไว้ และจะไม่เปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวฮ่องกง โดยเน้นว่าหนทางที่ใช้ในการพิจารณาอนาคตของฮ่องกงคือ "การปรึกษาหารือระหว่างกันผ่านการเจรจา"

เดือนมีนาคม 1979 ผู้ว่าการฮ่องกง เซอร์ เมอเรย์ แมคเลอซอส ได้เดินทางเยือนจีนตามคำเชิญของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าต่างประเทศนาย ลี เจียง (Li Qiang) ในการเชิญนี้จีนได้เชิญ เซอร์ เมอเรย์ แมคเลอซอส ในนาม "ผู้ว่าการฮ่องกง" นับว่าเป็นการยอมรับฐานะของฮ่องกงครั้งสำคัญของจีน เนื่องจากแต่เดิมจีนจะเรียกเจ้าหน้าที่ของอาณานิคมฮ่องกงว่า เจ้าหน้าที่ของอังกฤษในฮ่องกง (British Authorities in Hong Kong) ในการพบปะระหว่างผู้ว่าการฮ่องกงกับเจ้าหน้าที่ของจีนครั้งนี้ เจ้าหน้าที่จีนได้ยืนยันความหวังที่จะให้ฮ่องกงมีบทบาทสำคัญในโครงการทำประเทศจีนให้ทันสมัย และหวังจะให้ความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างกันขยายตัวออกไป โดยรัฐมนตรี ลี ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า "ข้าพเจ้าจะพูดในสิ่งที่ได้เคยพูดไปเมื่อปีที่แล้วว่า ข้าพเจ้าหวังว่า เพื่อน ๆ ของเราในฮ่องกงจะมาลงทุนในจีน"¹ และในการเดินทางเยือนจีนครั้งนี้ เซอร์ เมอเรย์ ได้พบปะสนทนากับนายเต็ง เสี่ยวผิง ที่กรุงปักกิ่งเป็นการส่วนตัว แต่ไม่มีการออกแถลงการณ์ร่วมใด ๆ ที่กรุงปักกิ่ง แต่เมื่อผู้ว่าการฮ่องกงเดินทางกลับไปถึงฮ่องกงแล้ว รัฐบาลฮ่องกงได้แถลงต่อสื่อมวลชนว่า การเยือนจีนครั้งนี้เป็นส่วนไมตรีระหว่างกันครั้งประวัติศาสตร์ ผู้นำจีนในทุกระดับรวมถึงนายเต็ง เสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรี ได้ขอร้องให้ เซอร์ เมอเรย์ บอกกับนักลงทุนในฮ่องกงให้การสนับสนุนการลงทุนในจีน โดยเฉพาะ

¹South China Morning Post (30 March 1979):1, quoted in Kevin P. Lane, *op.cit.*, p.86

ในจังหวัดกวางตุ้งและในจังหวัดอื่น ๆ ของจีน และว่า เจ้าหน้าที่จีนได้ย้ำว่า บทบาทของฮ่องกง มีความสำคัญต่อจีนในด้านอุตสาหกรรมระดับสูง รวมถึงการพัฒนาในด้านการค้าและการเงินของ จีน² นอกจากนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตของฮ่องกง นายเต็ง เสี่ยวผิง ได้กล่าวกับ เซอร์ เมอร์เรย์ ในการพบปะครั้งนี้ว่า "จีนจะประกาศเจตนารมณ์ของตนเองที่จะได้ฮ่องกง กลับคืนมา หากว่ามีการหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน" และนายเต็ง ยังขอร้องให้ เซอร์ เมอร์เรย์ บอกกับชาวฮ่องกง "ให้ทำใจให้สบาย" (set their hearts at ease)³

เดือนพฤษภาคม 1979 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายซ่ง ชิกวง (Song Zhiguang) ผู้มีจุดยืนที่เป็นที่รู้จักกันว่า "ฮ่องกงเป็นส่วนหนึ่งของจีน" และ "เมื่อเวลา เข้าหมดลง เจตจำนงที่เหมาะสมจะนำเข้ามาแก้ไขปัญหานี้" ได้แสดงจุดยืนนี้กับการตอบคำถาม ของคณะผู้แทนสื่อมวลชนของฝรั่งเศส⁴

เดือนตุลาคม 1979 นายกรัฐมนตรี นายฮัว กว๋อเฟิง (Hua Guofeng) ได้กล่าว กับผู้สื่อข่าวในที่ประชุมสื่อมวลชน ก่อนเดินทางไปเยือนยุโรป ว่า

²Robert Adley, All Change Hong Kong (Pode & Dorset : Blandford Press, 1984), p.91

³Asia Yearbook 1980 (Hong Kong : Far Eastern Economic Review), p.160

⁴Joseph Y.S. Cheng, "The Future of Hong Kong : A Hong Kong Belonger's view," International Affairs 58 (Summer 1982): 486

"จุดยืนของจีนเกี่ยวกับฮ่องกงชัดเจนมาก เมื่อรองนายกรัฐมนตรี นายเต็ง ลีเยวผิง ได้พบปะกับผู้ว่าการฮ่องกง ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอังกฤษ และจีนกับหน่วยงานของอังกฤษในฮ่องกงดีมาก สำหรับปัญหาเกี่ยวกับฮ่องกง เกาลูน และเขตนิวเทอริทอรีนั้น เราคิดว่า จะเป็นการดีหากมีการตกลงแก้ไขปัญหานี้ โดยผ่านการปรึกษาหารือกัน แต่ข้าพเจ้าจะไม่บอกว่าจะเรื่องนี้จะลงเอยอย่างไร แต่เราจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ของผู้ลงทุนในฮ่องกง"⁵

เดือนตุลาคม 1980 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนาย หวงหัว (Huang Hua) ได้ให้คำมั่นในระหว่างการเยือนอังกฤษว่า "อังกฤษไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง" และเน้นว่า "ปัญหาฮ่องกง เกาลูนและนิวเทอริทอรี จะแก้ไขโดยการเจรจา"⁶

เดือนพฤศจิกายน 1980 ข่าวสารอย่างเดียวกันนี้ได้มีการกล่าวถึงอีกครั้ง โดย นายจ้าว กวนฉี (Zhao Guanqi) ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารของสภาแห่งรัฐ (State Council's Bureau of Government Offices Administration) ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวฮ่องกง โดย นายจ้าว กล่าวว่า "ปัญหาฮ่องกงควรจะได้รับแก้ไขผ่านการปรึกษาหารือกัน" เขาเน้นว่า "ฮ่องกงมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาในจีน และฮ่องกงจะให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานี้ หากมีการรักษาสถานภาพเดิมของฮ่องกงต่อไป รัฐบาลของเราตระหนักถึงแนวทางแก้ไขที่ใช้"

---

⁵Beijing Review 24, no.15 (13 April 1981): 8, quoted in Kevin P. Lane, *op.cit.*, p.87

⁶New China News Agency (7 October 1980), quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.87

สำหรับอนาคตของฮ่องกง จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฮ่องกง ความไม่มีเสถียรภาพของฮ่องกงจะไม่เป็นผลดีต่อเราเช่นกัน" นอกจากนี้ นายจ้าว ยังตำหนิการก่อจลาจลที่เกิดขึ้นในฮ่องกงในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมของฮ่องกงว่า "เป็นความรุนแรงของพวกซ้ายจัด" (ultra-leftist violence) และกล่าวว่า "ประธานเหมา เจ๋อตุง และ นายโจว เอินไหล ไม่เคยมีคำสั่งให้เข้าครอบครองฮ่องกงโดยใช้กำลัง เพราะพวกเขาตระหนักถึงความสำคัญของฮ่องกงที่มีต่อจีน"⁷

ในเดือนเมษายน 1981 นายเต็ง ลี๋ยามิง ได้ยืนยันเรื่องนี้ โดยได้บอกกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของอังกฤษ ลอร์ด คาร์ริงตัน (Lord Carrington) ว่า "นโยบายของจีนที่มีต่อฮ่องกงจะไม่เปลี่ยนแปลง และเรียกร้องให้มีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างกันให้มากขึ้น"⁸

เดือนกรกฎาคม 1981 นายเต็ง ลี๋ยามิง บอกกับ นายหลุยส์ ชา (Louis Cha) ประธานหนังสือพิมพ์หมิงเปา (Ming Pao) เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายสำคัญสามประการของจีน คือ ประการที่หนึ่ง การต่อต้านลัทธิครอบความเป็นเจ้าและรักษาสันติภาพของโลก (to fight hegemonism and safeguard world peace) ประการที่สอง การรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียว (to unify the country) และประการที่สาม การทำงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจ (to work for economic construction) โดยเขาเห็นว่า จุดมุ่งหมายประการที่สามมีความสำคัญ

⁷South China Morning Post (15 November 1980): 1 in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (17 November 1980): E6-7, quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.87

⁸Beijing Review 24, no.19 (13 April 1981) : 8, quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.87

มากกว่าสองประการแรก และชี้ให้เห็นว่า สถานภาพในอนาคตของฮ่องกงจะได้รับการแก้ไขโดย ยึดมั่นในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ฮ่องกงมีต่อจีน⁹

ระยะที่ 2 จีนจัดเตรียมหลักการและนโยบายในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคตฮ่องกง ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนกรกฎาคม 1982 ถึงเดือนกันยายน 1982 ก่อนการเดินทางเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ นางมากาเร็ต แทตเชอร์

เนื่องจากการแสดงออกของจีนในระยะที่ 1 ข้างต้น เป็นการแสดงความคิดเห็นใน จุดยืนและนโยบายของจีนในปัญหาฮ่องกง แต่ไม่มีหลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติ หรือแผนการสำหรับการ ดำเนินการสำหรับฮ่องกงในอนาคตอย่างชัดเจนใด ๆ ในช่วงนี้เองที่ภายในจีนมีการเสนอหลักการ ที่ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง มาเก๊า และได้หวั่น ในการรวม ดินแดนทั้งสามส่วนนี้เข้ากับแผ่นดินใหญ่จีน เพื่อความมีบูรณภาพแห่งดินแดน โดยจีนถือว่าดินแดน ทั้งสามนี้เป็นของจีน หลักการสำคัญที่เสนอไว้ คือ หลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ" (one country, two systems)

สำหรับฮ่องกง จีนเน้นที่จะได้ดินแดนและอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงกลับคืน ตามหลักการ ข้างต้น โดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ของทุกฝ่ายในฮ่องกง โดยเหตุผลที่จีนใช้สนับสนุนข้อ เรียกร้องของตน คือ จีนถือว่าสนธิสัญญาต่าง ๆ เกี่ยวกับฮ่องกง เป็นสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากการจัดทำสนธิสัญญาทั้งสามเกี่ยวกับฮ่องกง อังกฤษใช้กำลังบังคับและยึดเอาดินแดนไปจากจีน โดยที่จีนคัดค้านสนธิสัญญาทั้งสามนี้มาโดยตลอด

---

⁹New China News Agency (18 July 1981) in Foreign Broadcast Information Service (22 July 1981): E5, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.87

วันที่ 16 กรกฎาคม 1982 มีการเสนอหลักการในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ในการรวมฮ่องกงเข้ากับแผ่นดินใหญ่ของจีน คือ ข้อเสนอของ นายเผิงเจิน (Peng Zhen) ผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการมาธิการสามัญของสมัชชาประชาชนแห่งชาติ และรองประธานคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ได้เสนอในที่ประชุมทางการเมืองของผู้นำระดับสูงของจีน (China's topmost political forum) และเสนอต่อคณะกรรมการมาธิการสามัญของสมัชชาประชาชนแห่งชาติเกี่ยวกับการกำหนดอนาคตของฮ่องกง (อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ) มาเก๊า (อยู่ภายใต้การปกครองของโปรตุเกส) และไต้หวัน โดยข้อเสนอของเขา กำหนดให้ ฮ่องกง มาเก๊า และไต้หวัน มีฐานะเป็น "เขตการปกครองพิเศษ" (Special Administrative Regions: SAR) ภายใต้การปกครองของจีน โดยทั้งสามเขตนี้จะได้รับอนุญาตให้คงไว้ซึ่งระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีแบบแผนการดำรงชีวิตของตนเองอย่างเต็ม รวมถึงมีเสรีภาพในด้านวัฒนธรรมของตนเอง เมื่อทั้งสามเขตนี้อยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนทั้งหมดนี้เป็นของจีนแผ่นดินใหญ่¹⁰ โดยนายเผิง ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า "มาตราที่ 31 (ของรัฐธรรมนูญแห่งชาติจีน) จะเสนอหลักการพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับการรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวโดยสันติวิธี"¹¹

ในวันเดียวกัน ในช่วงเวลาใกล้ ๆ กับการเสนอข้อเสนอของ นายเผิงเจิน นายเต็งเสี่ยวผิง ได้บอกความปรารถนาของตนกับกลุ่มผู้นำชุมชนในฮ่องกง และมาเก๊า เกี่ยวกับการเน้นเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเหล่านี้ จะกระทำในปี ค.ศ.1997 ซึ่งการเน้นเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนี้จะกระทำในระดับที่จะรักษาเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง และอนุญาตให้ฮ่องกงเป็นเมืองท่าเสรีต่อไป¹²

¹⁰David Bonavia, Hong Kong 1997 (Hong Kong : South China Morning Post, 1983), p.17

¹¹David Bonavia, Ibid., p.17 และ New China News Agency (16 July 1982), quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.90

¹²Robert Delfs, "1997 and All That," Far Eastern Economic Review 117, no.29 (July 1982): 15-16

เดือนกรกฎาคม 1982 วารสารของฮ่องกง ชื่อว่า เชงหมิง (Cheng Ming) ได้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนของจีน โดยระบุว่า สนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับฮ่องกงเป็นสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมกัน จริง ๆ แล้วฮ่องกงและมาเก๊าอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของจีนโดยถูกต้อง การที่จีนจะได้รับอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนฮ่องกงและมาเก๊า กลับคืนในอนาคต จีนจึงนำเอาหลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ" (one country, two systems) มาแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง คือ ระบบทุนนิยมในฮ่องกงจะไม่มีเปลี่ยนแปลง และฮ่องกงจะเป็นเมืองท่าเสรีต่อไป¹³

ปลายเดือนสิงหาคม 1982 นายเจียน ชิเจิน (Qian Qichen) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีน ได้ย้ำว่า "ฮ่องกงเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนจีน" และการที่อังกฤษเข้าครอบครองฮ่องกงเป็น "ปัญหาจากอดีต" (historical problem) "สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คือ ประชาชนจำนวนมากมีผลประโยชน์ในฮ่องกง ทั้งด้านการเงินและด้านวัตถุ" จุดมุ่งหมายของจีนคือ "การให้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนฮ่องกงกลับคืนโดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ของคนเหล่านั้น"¹⁴

¹³Cite in "Summary of World Broadcast Part 3" The Far East (July 1980) : 1-2, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.90

¹⁴AFP, (28 August 1982) in Foreign Broadcast Information Service FBIS (26 August 1982): E1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.91

ช่วงที่ 2 การเข้าสู่การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ และการแสดงออกเกี่ยวกับจุดยืนของอังกฤษ และจีนเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง นับตั้งแต่การเดินทางเยือนจีนอย่างเป็นทางการของ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ นางมากาเร็ต แทตเชอร์ (Magaret Thatcher) และคณะในระหว่างวันที่ 22-26 กันยายน ค.ศ. 1982 และการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการของทั้งสองฝ่าย จนถึงวันที่ 11 กรกฎาคม 1983 ก่อนการจัดการเจรจาอย่างเป็นทางการของทั้ง 2 ฝ่าย ครั้งแรก ในระหว่างวันที่ 12-13 กรกฎาคม 1983 (รอบที่ 1)

จุดยืนของอังกฤษในช่วงนี้ คือ อังกฤษยืนยันว่าอังกฤษมีอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงใน ส่วนของเกาะฮ่องกงและคาบสมุทรเกาลูน โดยอังกฤษยึดมั่นในสนธิสัญญาทั้งสามเกี่ยวกับฮ่องกง 2 ฉบับที่ยกดินแดนทั้งสองส่วนนี้ให้กับอังกฤษ และอังกฤษมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยชอบธรรม ต่อชาวฮ่องกง

จุดยืนของจีน คือ ตอบโต้ คำกล่าวอ้างนี้อย่างรุนแรงผ่านสื่อต่าง ๆ จีนไม่ยอมรับ และคัดค้านสนธิสัญญาทั้งสามฉบับมาโดยตลอด และจีนถือว่าอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของจีน โดยจีนจะแก้ไขปัญหานี้ เมื่อ "เงื่อนไขสุกงอม"

สำหรับช่วงนี้ จีนมีหลักการที่เป็นกรอบในทางปฏิบัติเกี่ยวกับฮ่องกง คือ มาตราที่ 31 ของรัฐธรรมนูญของจีน ซึ่งเป็นหลักการสำหรับการรวมประเทศจีนให้เป็นหนึ่งเดียว โดย ฮ่องกงจะเป็นเขตการปกครองพิเศษของจีน และจีนได้แสดงออกในรายละเอียดของนโยบาย เกี่ยวกับการปกครองฮ่องกงภายใต้กรอบ มาตราที่ 31 หรือ หลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ" ตลอดช่วงนี้ โดยมีสาระสำคัญ คือ ชาวฮ่องกงจะปกครองฮ่องกง โดยเขตการปกครองพิเศษ ฮ่องกงจะมีรัฐธรรมนูญการปกครองเป็นของตนเอง จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบ หรือแบบแผนการ ดำเนินชีวิตของชาวฮ่องกง เงินเหรียญฮ่องกงจะมีอยู่ต่อไปในระบบเงินตราระหว่างประเทศ ระบบตุลาการและระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะใช้ได้ต่อไป หนังสือเดินทางจะใช้นาม "จีน, ฮ่องกง" (China, Hong Kong) รวมถึงสถานภาพของฮ่องกงในการเป็นเมืองท่าเสรี และศูนย์กลางด้านการเงินการธนาคารจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ในการเจรจาเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงนั้น จีนไม่ให้ฮ่องกงเป็นฝ่ายหนึ่งในการเจรจา แต่ให้ฮ่องกงส่งผู้แทนเข้าร่วมกับผู้แทนของอังกฤษได้เท่านั้น การแก้ไขปัญหาฮ่องกงกระทำโดยผ่าน "กระบวนการเจรจาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการรักษาเสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง"

อย่างไรก็ตามในตอนท้ายของช่วงนี้ อังกฤษได้ยอมละทิ้งจุดยืนที่ว่าอาณาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของอังกฤษ และยอมรับจุดยืนของจีนที่ว่า จีนมีอาณาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง เนื่องจากหากอังกฤษไม่ยอมรับในเรื่องนี้แล้ว จีนจะไม่ยอมเข้าร่วมการเจรจาอย่างเป็นทางการกับอังกฤษ ในปัญหาฮ่องกง

วันที่ 20-26 กันยายน 1982 นายกรัฐมนตรีอังกฤษ นางมากาเร็ต แทตเชอร์ นาย เคนนิส แทตเชอร์ (สามี) และผู้ว่าการฮ่องกง เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ฮีด ได้เดินทางเยือนกรุงปักกิ่ง อย่างเป็นทางการเป็นเวลา 5 วัน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสนทนากับรัฐบาลจีนอย่างเปิดเผยใน ประเด็นที่เกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง โดยในการพบปะระหว่างนายกรัฐมนตรีอังกฤษ กับนายเต็ง เสี่ยวผิง และนายจ้าว จื่อหยาง อังกฤษได้ยืนยัน "อาณาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง เป็นของอังกฤษ ตามการบังคับใช้ของสนธิสัญญาที่กำหนดให้ ยกให้ และให้เช่าดินแดนฮ่องกง" จีนไม่ยอมรับ จุดยืนของอังกฤษ โดยนายเต็ง เสี่ยวผิง กล่าวว่า เขาปฏิเสธที่จะเป็นหลัหงซาน คนที่สอง (อุปราชของเมืองกวางตุ้งผู้ลงนามในสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตนิเวศวิทยาใน ค.ศ. 1898) และ ช่วงก่อนเวลาการเจรจาในช่วงที่ 2 กับนายกรัฐมนตรีแทตเชอร์ นายจ้าวได้กล่าวกับ ผู้สื่อข่าว อังกฤษกลุ่มหนึ่งว่า "อาณาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นเรื่องที่ตกลงกันไม่ได้" และย้ำว่า "ฮ่องกง อยู่ภายใต้อาณาจอธิปไตยของจีน" ในส่วนที่เกี่ยวกับชาวฮ่องกง เขากล่าวว่า "ชาวฮ่องกงไม่มี อะไรต้องวิตกกังวล เพราะจีนจะมีมาตรการที่จะ "รับประกันในเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรือง ของฮ่องกง" และในความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ นายจ้าวได้กล่าวว่า "ข้าพเจ้าเชื่อว่า

ปัญหานี้แก้ไขได้ไม่ยาก ภายใต้แนวทางของทั้งสองฝ่ายและมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอังกฤษในระยะยาว"¹⁵

ท้ายที่สุด ทั้งรัฐบาลจีนและรัฐบาลอังกฤษ ได้เห็นพ้องกันในผลสรุปของการเจรจา โดยภายหลังการประชุมระหว่างนายกรัฐมนตรีอังกฤษ กับประธานาธิบดี เสี่ยวผิง ในวันที่ 24 กันยายน 1982 ได้มีการประกาศแถลงการณ์ร่วม มีใจความสำคัญดังนี้ คือ

"วันนี้ผู้นำของทั้งสองประเทศ ได้มีการเจรจากันภายใต้บรรยากาศแห่งมิตรภาพเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ผู้นำทั้งสองได้แสดงจุดยืนของตนเกี่ยวกับปัญหานี้โดยเปิดเผย ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันในการนำปัญหาฮ่องกงเข้าสู่การเจรจามานวาทวิถีสันติวิธี โดยมิจุดประสงค์ร่วมกันในการรักษาเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง"¹⁶

วันที่ 27 กันยายน 1982 เมื่อนางมกกาเร็ด แท็ตเซอร์ เดินทางกลับจากกรุงปักกิ่ง ถึงฮ่องกง นางได้กล่าวว่า "จีนเรียกร้องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนฮ่องกงกลับคืน" นางได้ย้ำถึงจุดยืนของตนว่า "อังกฤษรับประกันว่าจะปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับฮ่องกง โดยสองในสามฉบับได้กำหนดให้อังกฤษมีสิทธิในอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงอย่างถาวร สิ่งใดที่ได้ลงนาม

¹⁵New China News agency (NCNA) (22 September 1982) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (23 September 1982) : G2, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.91

¹⁶Hundah Chiu, Y.C.Jao, and Yuan-li Wu. eds., "Background to Negotiations Preceding the Sino-British Joint Declaration," in The Future of Hong Kong : Toward and Beyond, op.cit., p.198.

ไปแล้วก็จะได้รับการปฏิบัติต่อไป" และกล่าวว่า "รัฐบาลใดก็ตามที่ปฏิเสธการปฏิบัติตามสนธิสัญญาใด ๆ ก็ไม่น่าเชื่อถือว่าปฏิบัติตามสนธิสัญญาอื่นใดด้วย" ท้ายที่สุด นางได้ให้คำมั่นกับชาวฮ่องกงว่า "อังกฤษมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยชอบธรรมต่อชาวฮ่องกง" (moral responsibility and duty)¹⁷

วันที่ 30 กันยายน 1982 มีการตอบโต้จากฝ่ายจีนต่อคำกล่าวของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน ประกาศว่า "สนธิสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับฮ่องกง เป็นสนธิสัญญาที่ใหม่เท่าเทียมกัน และสนธิสัญญาเหล่านี้ไม่สามารถผูกมัดเราให้ปฏิบัติตามได้ เมื่อเงื่อนไขต่าง ๆ สุกงอม (the conditions are ripe) เราก็จะได้ฮ่องกงทั้งหมดกลับมาเป็นของเรา ทั้งจีนและอังกฤษปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง ดังนั้น เราทั้งสองประเทศจะต้องทำการเจรจาตกลงกันผ่านวิถีทางทางการทูต"¹⁸

นอกจากคำกล่าวของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแล้ว ในทวีปักษ์วิจารณ์ของสำนักข่าวซินหัว ที่ชื่อว่า "China's Stand on Hong Kong Issue Is Solemn and Just" ในวันที่เดียวกันนี้ ได้ตอบโต้คำกล่าวของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ โดยมีใจความสำคัญ ดังนี้

"สนธิสัญญาเหล่านี้ เป็นสนธิสัญญาระหว่างจีน เป็นเพราะทำให้จักรวรรดินิยมอังกฤษปล้นดินแดนไปจากจีน ชาวจีนถือว่า สนธิสัญญาเหล่านี้ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (illegal) ถือเป็นโมฆะ และไม่มีผลบังคับใช้ (null and void) แม้ในระหว่างที่รัฐบาลอยู่ในสภาพไร้อำนาจ ชาวจีนก็ต่อสู้กับจักรวรรดินิยมอย่างต่อเนื่องและยึดถือกระทั่งถึงการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี ค.ศ.1949 ที่

¹⁷Ian Scott, op.cit., p.337

¹⁸Ibid.,p.337

เป็นชัยชนะของการปลดปล่อยและการเป็น อิสระของชาวจีน จนถึง
ปัจจุบันนี้ ชาวจีนยังมีจุดยืนที่มั่นคงว่า สนธิสัญญาเหล่านี้ เป็นสนธิ
สัญญาที่ไม่สามารถยอมรับได้เลย (totally unacceptable)" 19

วันที่ 7 ตุลาคม 1982 เจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศผู้หนึ่งได้บอกกับทีมงานผู้สื่อข่าว
Financial Times ว่า "อำนาจอธิปไตยมีความสำคัญมาก่อนความเจริญรุ่งเรือง คือ เมื่อ
ได้รับอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงแล้ว จีนจะมีมาตรการพิเศษ (special measures) ที่จะ
รับประกันความเจริญรุ่งเรืองเป็นประการต่อมา เสรีภาพในฮ่องกงจะไม่น้อยกว่าที่เป็นอยู่เดิม
และมีความเป็นไปได้ที่ "ผู้เชี่ยวชาญ" ชาวอังกฤษจะเข้าร่วมในการบริหารฮ่องกง แม้ว่า
หน่วยงานสำคัญจะอยู่ที่ปักกิ่งก็ตาม" 20

วันที่ 29 ตุลาคม 1982 ช่วงแรกของการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ นายเหยา กวง
(Yao Kuang) ผู้อำนวยการสำนักข่าวซินหัว ได้ให้คำมั่นกับนักลงทุนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ใน
ฮ่องกงว่า "จีนจะไม่แตะต้องฮ่องกงเป็นเวลาอย่างน้อยสิบห้าปี" 21

---

¹⁹New China News Agency (30 September 1982) in Foreign
Broadcast Information Service (FBIS) (1 October 1982) : E1, quoted
in Kevin P. Lane, op.cit., p.92

²⁰AFP, (7 October 1982) in Foreign Broadcast Information Service
(FBIS) (8 October 1982): E1, quoted in Kevin P. Lane,, Ibid., p.93

²¹Asian Wall Street Journal (1 November 1982), quoted in Kevin
P. Lane, Ibid., p.93

วันที่ 1 พฤศจิกายน 1982 สำนักข่าวซินหัวได้อ้างแหล่งข่าวจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงว่า "เมื่อจีนได้รับอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงแล้ว จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ในฮ่องกง"²²

วันที่ 20 พฤศจิกายน 1982 นายเลี้ยว เฉิงจื่อ (Liao Chengzhi) ผู้อำนวยการสำนักงานว่าด้วยกิจการเกี่ยวกับฮ่องกงและมาเก๊าของสภาแห่งรัฐ ได้บอกว่าคณะนักอุตสาหกรรมฮ่องกงว่า "จีนหวังว่าจะได้รับอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง ในปี ค.ศ. 1997 และการปกครองฮ่องกงจะเคารพในหลักการ "ชาวฮ่องกงปกครองฮ่องกง (Hong Kong People ruling Hong Kong)" นอกจากนี้ "จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบและแบบแผนการดำรงชีวิตของชาวฮ่องกง รัฐบาลใหม่ของฮ่องกงจะยังคงจ้างข้าราชการฮ่องกงในปัจจุบันนี้ทำงานต่อไป เงินเหรียญฮ่องกงจะมีอยู่ต่อไปในระบบการเงินตราระหว่างประเทศ ด้านตุลาการและระบบกฎหมายจะเป็นอยู่อย่างเดิมต่อไป หนังสือเดินทางจะใช้ในนาม "จีน, ฮ่องกง" (China, Hong Kong) และธงชาติของฮ่องกงก็จะเป็นอยู่อย่างเดิมต่อไป รวมถึงการแข่งขันม้าก็ได้รับอนุญาตให้มันต่อไป แต่คำว่า "รอยัล" (Royal) จะต้องตัดออกจากรอยัลฮ่องกง จ็อกกี้คลับ (Royal Hong Kong Jockey Club) และยังเน้นอีกว่า "สถานภาพของฮ่องกงในการเป็นเมืองท่าเสรี และศูนย์กลางด้านการเงิน การธนาคารจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง"²³

วันที่ 3 ธันวาคม 1982 สมัชชาประชาชนแห่งชาติ ได้ผ่าน รัฐธรรมนูญมาตราใหม่ คือ มาตราที่ 31 เพื่อเป็นหลักการสำหรับการรวมประเทศจีนให้เป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นการรวมฮ่องกง มาเก๊า และได้หวน เข้ากับแผ่นดินใหญ่ของจีน โดยสาระสำคัญของมาตราที่ 31 นี้ คือ "รัฐ สามารถจัดตั้งเขตที่มีการปกครองพิเศษ ได้ที่สถานที่ใดเมื่อจำเป็น โดยระบบที่ใช้ใน

²²Ian Scott, op.cit., p.337

²³South China Morning Post (26 December 1983) : 8, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.94

เขตปกครองพิเศษจะเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดขึ้นโดยสมาชิกประชาชนแห่งชาติจีน ที่มีเงื่อนไขเป็นพิเศษเฉพาะ"²⁴

ในวันเดียวกันนี้ อดีตผู้ว่าการฮ่องกง ลอร์ด แมคเลฮอส (Lord Mclehos) ได้กล่าวที่ลอนดอน เรียกร้องให้ทุกฝ่ายใจเย็นและสร้างบรรยากาศที่ดีในเจรจาที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งจะทำให้การเจรจาประสบผลสำเร็จ และประชาชนในฮ่องกงก็จะรอคอยผลการเจรจา²⁵

ช่วงระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 1983 การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการดำเนินต่อไป แต่ตกอยู่ในภาวะชะงักงัน (deadlock) โดยอุปสรรคที่ขัดขวางการเจรจา คือ เรื่อง "อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน" โดยจีนยืนยันว่า อังกฤษจะต้องยอมในจุดพื้นฐานนี้ (คือ ยอมรับว่าจีนมีอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง) ก่อนที่จะตกลงในรายละเอียดเรื่องอื่น ๆ ต่อไป²⁶

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1983 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของอังกฤษ เอียน วิกเกิลส์เวิร์ธ (Ian Wrigglesworth) กล่าวว่า "การเจรจาที่กำลังดำเนินอยู่นี้ ทำอย่างข้ามหัว (over the heads) ชาวฮ่องกง และชาวฮ่องกงก็ไม่ได้มีสิทธิมีเสียงอะไร"²⁷

วันที่ 11 มีนาคม 1983 เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ฮูต ผู้ว่าการฮ่องกงเดินทางออกจากอังกฤษ ภายหลัง "หนึ่งสัปดาห์ของการเจรจาลับ" (a week of confidential talks) ซึ่งเขาได้

²⁴Ian Scott, Ibid., p.338

²⁵Ibid., p.338

²⁶Ibid., p.338

²⁷Ibid., p.338

พบปะกับนายกรัฐมนตรีอังกฤษสองครั้ง ในเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการเจรจาทางการทูตเกี่ยวกับเรื่องฮ่องกงที่กรุงปักกิ่ง²⁸

วันที่ 18 พฤษภาคม 1983 นางมากาเร็ต แทตเชอร์ ได้ส่งจดหมายลับ ถึง นายจ้าว จื่อหยาง ว่า อังกฤษยอมรับจุดยืนของจีนในเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน หากว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาฮ่องกง ทำให้เกิดความมั่นใจในเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง²⁹

วันที่ 20 เมษายน 1983 รายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ กล่าวว่า จีนจะไม่ยินยอมให้ เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ฮิวส์ ผู้ว่าการฮ่องกง เป็นผู้แทนอย่างเป็นทางการในการเจรจา เพราะเซอร์ฮิวส์ จะแสดงตนเป็นตัวแทนของชาวฮ่องกง³⁰

เดือนพฤษภาคม 1983 ด็อกเตอร์ จอห์น ยัง (Dr. John Young) ผู้บรรยายของมหาวิทยาลัยฮ่องกง กลับจากกรุงปักกิ่ง ได้นำข่าวสารมีความว่า "ชาวฮ่องกงจะปกครองฮ่องกง" โดยกำหนดหลักการว่า ชาวฮ่องกง คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ในฮ่องกงเป็นเวลา 7 ปี และเป็นผู้ที่ยอมรับว่า ฮ่องกงเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนจีน และรัฐบาลจีนเป็นรัฐบาลโดยชอบธรรมของฮ่องกง และชาวฮ่องกง จะเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารเขตการปกครองพิเศษ ซึ่งจะมีธรรมนูญการปกครองเป็นของตนเอง"

²⁸Ibid., p.338

²⁹South China Morning Post (18 May 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (18 May 1983): W3-4 ,quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.94

³⁰South China Morning Post (18 May 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (18 May 1983) : W3-4, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.94

นอกจากนี้คณะผู้แทนของสถานศึกษาที่เดินทางไปครั้งนี้ด้วยได้รายงานว่า "ปักกิ่งจะวางแผนที่จะเป็นไปได้ สำหรับการเข้าครอบครองฮ่องกงอีกครั้งหนึ่ง และสำหรับการรักษาเสถียรภาพภายในฮ่องกง ในการนี้ที่อังกฤษถอนตัวออกจากฮ่องกงก่อนถึงเวลาอันสมควร ซึ่งจีนพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้"³¹ นายเสี่ยว ฉิงจื่อ (Liao Chengzhi) ผู้อำนวยการสำนักงานว่าด้วยกิจการเกี่ยวกับฮ่องกงและมาเก๊าของสภาแห่งรัฐ ได้บอกกับผู้แทนสถานศึกษาต่าง ๆ ว่า "ปี ค.ศ. 1997 เป็นเวลาที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหฮ่องกง และสำหรับมาเก๊าก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนเดียวกัน" ต่อมานายเสี่ยว ได้บอกกับกลุ่มนักธุรกิจและนักอุตสาหกรรม ในเดือนเดียวกันนี้ว่า "ปักกิ่งจะทำแผนปฏิบัติการสำหรับอนาคตของฮ่องกงภายในเวลา 2 ปี และจีนจะไม่ใช้กองกำลังทางทหารเข้ายึดครองดินแดนฮ่องกงกลับเป็นของจีน"³²

เดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 1983 ในการประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress : NPC) และชมรมที่ปรึกษาการเมืองของชาวจีน (The Chinese People's Political Consultative Conference : CPPCC) นายเติ้ง เสี่ยวผิง ได้ย้ำว่า "การทำประเทศให้ทันสมัย เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดสำหรับอนาคต และชี้ว่าจุดประสงค์อื่น ๆ เช่น การรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียว จะเป็นการเปิดเส้นทางไปสู่การทำประเทศให้ทันสมัย"³³ และกล่าวกับผู้แทนฮ่องกงในชมรมที่ปรึกษาการเมืองของชาวจีนว่า เขาหวังที่จะเห็น

³¹South China Morning Post (26 December 1983) : 8, quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.94

³²South China Morning Post (26 December 1983): 8, quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.94

³³New China News Agency (NCNA), (25 June 1983), quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.95

"การบรรลุถึงข้อตกลงในเรื่องฮ่องกง ภายในระยะเวลา 2 ปี" และ "จะเป็นหลักการพื้นฐานสำหรับการรักษาความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง"³⁴ นอกจากนี้ ยังกล่าวกับ นายโฮ ยิน (Ho Yin) ประธานหอการค้ามาเก๊า ว่า "รัฐบาลกลางจะไม่ส่งใครไปทำการปกครองฮ่องกง ภายหลังปี ค.ศ.1997 ชาวฮ่องกงจะปกครองฮ่องกง ซึ่งคนเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องเป็นชาวจีน"³⁵ ยังมีรายงานว่านายเติ้ง สัญญาว่าจะปกป้องผลประโยชน์ของชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอังกฤษ ภายหลังจากที่จีนได้รับอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงแล้ว³⁶ นอกจากนี้ ในการพบปะระหว่าง นายเติ้ง เสี่ยวผิง กับ นายวินสตัน หยาง (Winston Yang) ซึ่งเป็นนักวิชาการชาวอเมริกัน นายเติ้ง ชี้ให้เห็นว่า ฮ่องกงจะมีหนังสือเดินทางเป็นของตนเอง มีอำนาจอตุลาการของตนเอง โดยอิสระ และมีการจัดการเรื่องกิจการภายในได้เองโดยปราศจากการแทรกแซงจากปักกิ่ง³⁷

ช่วงที่ 3 การเจรจาอย่างเป็นทางการ และจุดยืนในกระบวนการเจรจาของอังกฤษและจีน เกี่ยวกับอนาคตฮ่องกง ระหว่างวันที่ 12-13 กรกฎาคม 1983 จนถึงสิ้นปี ค.ศ.1983

เมื่อเข้าสู่การเจรจาอย่างเป็นทางการ นโยบายของอังกฤษช่วงนี้เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงที่แล้ว กล่าวคือ อังกฤษไม่สามารถยึดมั่นในอำนาจอธิปไตยของตนเหนือฮ่องกงตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาทั้งสามฉบับเกี่ยวกับฮ่องกง เนื่องจากหากพิจารณาอย่างชัดเจนถี่ถ้วนแล้ว สนธิสัญญา

³⁴AFP, (27 June 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (28 June 1983) : E1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.95

³⁵Ibid., p.95

³⁶AFP, (7 July 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (8 July 1983) : E1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.95

³⁷South China Morning Post (26 December 1983): 9, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.95

ทั้งสามฉบับเป็นสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมกันจริง เนื่องจากเป็นสนธิสัญญาที่อังกฤษจัดทำขึ้นโดยใช้กำลังอำนาจที่เข้มแข็งกว่าบังคับจีน ดังนั้น อังกฤษจึงละทิ้งจุดยืนของตนที่ว่า อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของอังกฤษ และอังกฤษยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของจีน

ในช่วงที่ 3 นี้ อังกฤษจึงเปลี่ยนมาใช้จุดยืนใหม่ คือ การผลักดันให้มีการปกครองของอังกฤษในฮ่องกงได้ต่อไป โดยมีหลักการที่ยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของจีน อังกฤษใช้ข้อสนับสนุนสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง อังกฤษอ้างมติมหาชนของชาวฮ่องกง ว่าชาวฮ่องกงมีมติสนับสนุนให้อังกฤษปกครองฮ่องกงต่อไป ภายใต้เงื่อนไขว่าอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของจีน และประการที่สอง อังกฤษอ้างว่า ความเจริญรุ่งเรืองและเสถียรภาพของฮ่องกงจะมีอยู่ต่อไปได้ ต่อเมื่อฮ่องกงอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ โดยยกกรณีความเสื่อมถอยของเศรษฐกิจระหว่างการเจรจา มีสาเหตุมาจากประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในอนาคตของฮ่องกง (หากว่าฮ่องกงอยู่ภายใต้การปกครองของจีน) และความเชื่อมั่นของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการปกครองของอังกฤษต่อไปในฮ่องกง

ทางฝ่ายจีนได้ตอบโต้จุดยืนของอังกฤษอย่างรุนแรง โดยช่วงนี้จีนใช้ "นโยบายกระบอกเสียง" (megaphone diplomacy) คือ การตอบโต้อังกฤษผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง โดยจีนตอบโต้นโยบายอังกฤษในประเด็นที่เกี่ยวกับการแยกอำนาจการปกครองออกจากอำนาจอธิปไตย สำหรับข้ออ้างที่อังกฤษอ้างว่า มติมหาชนของชาวฮ่องกงให้การสนับสนุนในประเด็นนี้ จีนตอบโต้ว่าอำนาจอธิปไตยและอำนาจการปกครองแบ่งแยกไม่ได้ ถ้าแยกได้ถือว่าไม่มีอำนาจอธิปไตย และชาวฮ่องกงเองจะไม่กระทำการดังกล่าวเพราะชาวฮ่องกง คือ เพื่อนร่วมชาติจีนเดียวกัน มีความปรารถนาให้ประเทศจีนมีบูรณภาพแห่งดินแดน รัฐบาลอังกฤษนำเอาเสียงสนับสนุนเล็กน้อยมาอ้างว่าเป็นมติมหาชนของชาวฮ่องกง ในประการที่สอง เรื่องความมีเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของฮ่องกงจะมีอยู่ต่อไปได้ก็ต่อเมื่ออยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ จีนตอบโต้ โดยกล่าวว่า สถานการณ์ความเสื่อมถอยด้านเศรษฐกิจ เช่น ค่าเงินเหรียญฮ่องกงตกต่ำ คชชนหึงเส็งของตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกงลดลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง รวมถึงการอพยพของผู้มีเงินคั่งและผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ออกจากฮ่องกงไปสู่ประเทศทุนนิยมอื่น ๆ เป็นเจตนาของอังกฤษที่ปล่อย

ปลະละเลย ทำให้วิกฤตเหล่านี้รุนแรงขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อต่อรองที่โต๊ะเจรจาให้จีนยอมตามความประสงค์ของอังกฤษ จีนจะไม่ยอมกระทำตามที่อังกฤษต้องการ และหากว่ารัฐบาลฮ่องกงและรัฐบาลอังกฤษไม่แก้ไขภาวะดังกล่าวจีนจะเข้าครอบครองฮ่องกงก่อนถึงเวลาที่กำหนด และหากอังกฤษกับจีนยังไม่บรรลุถึงข้อตกลงระหว่างกันก่อนเดือนกันยายน 1984 จีนจะประกาศแผนแต่ฝ่ายเดียว (unilateral plan) ที่กำหนดนโยบายของจีนที่จีนจะใช้สำหรับอนาคตของฮ่องกง

ภายใต้สถานการณ์ที่ถูกบีบบังคับทั้งจากสถานการณ์ภายในฮ่องกง และทำที่ที่แข่งกร้าวของฝ่ายจีน ที่จะประกาศแผนฝ่ายเดียวและกำหนดเวลาการตกลงกันให้เสร็จสิ้นก่อนเดือนกันยายน 1984 อังกฤษจึงยอมละทิ้งจุดยืนของตน โดยยอมยกอำนาจอธิปไตยและอำนาจอปกครองเหนือฮ่องกงให้กับจีน และสั่งให้รัฐบาลฮ่องกงเข้าจัดการกับสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำภายในฮ่องกงให้กระเดื่องขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจีนจะมีท่าที่แข่งกร้าวในการเจรจา และใช้นโยบายกระบอกเสียง (megaphone diplomacy) โจมตีอังกฤษและแนวนโยบายของอังกฤษ แต่จีนก็ได้ใช้นโยบายกระบอกเสียงนี้ในการแสดงออกเกี่ยวกับนโยบายของจีนที่มีต่อฮ่องกง ภายใต้หลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ" ของจีนเช่นกัน

สำหรับแนวนโยบายภายใต้หลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ" ของจีนชัดเจนมากขึ้น โดยหลักการนี้ กำหนดฮ่องกงเป็น "เขตการปกครองพิเศษ" ของจีน โดยมีรายละเอียดของนโยบายที่ใช้ในเขตปกครองพิเศษขยายออกไปมากขึ้นกว่าช่วงที่แล้ว โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้ คือ เขตการปกครองพิเศษจะมีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เป็นของตนเองได้ ยกเว้น ด้านการต่างประเทศและด้านการป้องกันประเทศ จะมีการรักษาระบบกฎหมายของฮ่องกงไว้ทั้งหมด ยกเว้นส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองอาณานิคมจะต้องมีการแก้ไข สิทธิในการพิจารณาคดีชั้นสุดท้าย เป็นของศาลฎีกาของฮ่องกง ด้านการป้องกัน จะเป็นความรับผิดชอบของจีน แต่จีนจะไม่วางกองกำลังไว้ที่ฮ่องกง (ในประเด็นนี้ มีการเปลี่ยนแปลงภายหลัง) ด้านการต่างประเทศ เป็นความรับผิดชอบของจีน ยกเว้นด้านการค้าต่างประเทศ ด้านภาษี ด้านการตรวจคนเข้าเมือง บัตรประจำตัวประชาชน และหนังสือเดินทาง เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาล เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง ระบบทุนนิยมของฮ่องกง นโยบายด้านเศรษฐกิจเสรี และการไหลของ เงินทุนเข้า-ออกจากฮ่องกง ได้เสรี จะมีอยู่ต่อไป ด้านชาวต่างชาติที่ทำงานในองค์กรของรัฐ ยกเว้นตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง

จะทำงานในตำแหน่งเดิมต่อไป และ ในช่วงต้นของการถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน ผู้ว่าการฮ่องกงจะคัดเลือกรายชื่อจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง โดยผ่านการปรึกษาหารือจากองค์กรต่าง ๆ ในฮ่องกง แล้วรัฐบาลจีนจะเป็นผู้แต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการฮ่องกง

วันที่ 12-13 กรกฎาคม 1983 มีการเจรจาอย่างเป็นทางการ รอบที่ 1 คณะผู้เจรจาสำคัญของฝ่ายอังกฤษ ประกอบด้วย³⁸

เซอร์ เพอร์ซี แครดดอก (Sir Percy Cradock) เอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงปักกิ่ง และเป็นที่ปรึกษาคณะผู้แทนนโยบายต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ หัวหน้าคณะผู้เจรจาฝ่ายอังกฤษ

เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ยู๊ด (Sir Edward Youde) ผู้ว่าการฮ่องกง มารับตำแหน่งต่อจากเซอร์ เมอเวย์ แมคเลฮอส (Sir Murray Mclehos) ในเดือนพฤษภาคม 1982 ท่านผู้นี้เป็นนักการทูตโดยอาชีพ (career diplomat)

นายริชาร์ด ลูซ (Richard Luce) รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับฮ่องกง (Ministry of State with responsibility for Hong Kong Affairs)

คณะผู้เจรจาสำคัญ ๆ ฝ่ายจีน ประกอบด้วย³⁹

นาย เหยา กวง (Yao Kuang) ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายผู้มากด้วยประสบการณ์ เป็นหัวหน้าคณะผู้เจรจาฝ่ายจีน

---

³⁸Peter Hennessy, "Cradock's People," New Society 138 (11 October 1984), quoted in Ian Scott, *op.cit.*, p.177

³⁹David Bonavia, Hong Kong 1997, *op.cit.*, pp.133-136

นาย ซู เจียตุน (Xu Jiatusun) ผู้อำนวยการสำนักข่าวซินหัวประจำฮ่องกง (Hong Kong Branch of Xinhua (New China News Agency) *

นาย จี้ เฝิงเฟย (Ji Pengfei) ผู้อำนวยการสำนักงานว่าด้วยกิจการฮ่องกงและมาเก๊า (Hong Kong and Macao Affairs Office) ในกรุงปักกิ่ง**

ผลการเจรจาในรอบที่ 1 จากแถลงการณ์ร่วมของทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าการเจรจาเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

ปลายเดือนมกราคม 1983 คณะนักเรียนชั้นมัธยมปลายของฮ่องกง เดินทางกลับจากกรุงปักกิ่งพร้อมด้วย "แผนลับข้อ" ซึ่งเป็นรายละเอียดที่อธิบายความตั้งใจของจีนเกี่ยวกับนโยบายที่จีนจะใช้ฮ่องกงในอนาคต มีสาระสำคัญ ดังนี้คือ

1. ฮ่องกงจะดำเนินงานในกิจการภายในต่าง ๆ ของตนเอง ยกเว้นด้านการป้องกันและการต่างประเทศ
2. ฮ่องกงจะปกครองโดยรัฐบาลจีน ปราศจากผู้แทนจากปักกิ่ง ผู้นำฮ่องกงเป็น "ผู้รักชาติ" ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นนักสังคมนิยม บุคคลนี้ได้รับเลือกจากชาวฮ่องกง
3. ฮ่องกงจะออกกฎหมายของตนเอง
4. แบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวฮ่องกงจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง
5. เสรีภาพ รวมไปถึงด้านการพิมพ์, การพูด, การชุมนุม และการเคลื่อนไหว จะมีอยู่ต่อไป

* สำนักข่าวซินหัว สาขาฮ่องกง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลจีนในฮ่องกง

** สำนักงานว่าด้วยกิจการฮ่องกงและมาเก๊า ขึ้นตรงต่อสภาแห่งรัฐ (State Council) มีหน้าที่หลักคือ งานด้านนโยบายเกี่ยวกับฮ่องกง ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1978

6. กิจกรรมของกลุ่มการเมือง เช่น กลุ่มก๊กมินตั๋ง (KMT) จะไม่ถูกจำกัดแต่อย่างใด
 ครอบงำที่ไม่ก่อวินาศกรรม
7. กองกำลังตำรวจท้องถิ่น จะรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของฮ่องกง
8. ระบบทุนนิยมของฮ่องกง และสถานภาพการเป็นเมืองท่าเสรี และศูนย์กลางทาง
 การเงินจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ
9. เขตปกครองพิเศษฮ่องกง จะมีการปกครองตนเอง นอกเหนือจากรัฐบาลกรุงปักกิ่ง
 ในด้านการต่างประเทศที่เหมาะสม และสามารถออกเอกสารการเดินทางได้เอง
10. ปัญหาด้านการปฏิรูปสังคม จะเป็นการตกลงกันเองของชาวฮ่องกง⁴⁰
 นอกจากนี้นักเรียนเหล่านี้ ได้บอกกับชาวฮ่องกง ว่า ชาวฮ่องกงสามารถที่จะ
 มีส่วนร่วมในการร่างข้อเสนอสำหรับการปกครองในดินแดนนี้ คือ "ธรรมนูญการปกครอง" สำหรับ
 ฮ่องกง แต่เอกสารนี้จะต้องได้รับการอนุมัติจากสมาชิกสภาประชาชนแห่งชาติจีน⁴¹

วันที่ 22-25 กรกฎาคม 1983 การเจรจาอย่างเป็นทางการรอบที่ 2 ทั้งสองฝ่าย
 มีแถลงการณ์ออกมาว่า เป็นการเจรจาที่มีประโยชน์⁴²

วันที่ 2-3 สิงหาคม 1983 ในการเจรจารอบที่ 3 ยังค้นหาหนทางที่แยกอำนาจ
 อธิปไตยเหนือฮ่องกงออกจากอำนาจการปกครองฮ่องกง ภายหลังจากปี ค.ศ.1997 แต่ฝ่ายจีนเน้น
 ว่าไม่มีการแยกกันระหว่างอำนาจการปกครองกับอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน⁴³

⁴⁰David Bonavia, Hong Kong 1997, op.cit., pp.100-1

⁴¹South China Morning Post (26 December 1983) : 9, quoted in
 Kevin P. Lane, op.cit., p.95

⁴²Ian Scott, op.cit., p.339

⁴³Ian Scott, Ibid., p.339

วันที่ 13 สิงหาคม 1983 เจ้าหน้าที่สำนักข่าวซินหัวของจีน พูดว่า จีนจะไม่ร่วมมือกับอังกฤษในการใช้อำนาจปกครองฮ่องกงร่วมกัน และฮ่องกงจะมีระบบทุนนิยมต่อไปภายหลังปี ค.ศ. 1997

วันที่ 15 สิงหาคม 1983 นายหู เย่าปัง (Hu Yaobang) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีน กล่าวกับหนังสือพิมพ์อาซาฮีของญี่ปุ่นว่า "เรา(จีน)จะกลับเข้าครอบครองฮ่องกงอีกครั้งหนึ่งอย่างแน่นอน ในวันที่ 1 กรกฎาคม 1997"⁴⁴

ในช่วงครึ่งแรกของเดือนเดียวกันนี้ ในการประชุมครั้งที่ 2 ของคณะกรรมการธิการสามัญของสมัชชาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 6 (The second meeting of the 6th National People's Congress Standing Committee) ที่กรุงปักกิ่ง นายเฟิงเจิน ประธานสมัชชาประชาชนในขณะนั้น ได้ตัดสินใจให้มีคณะกรรมการเศรษฐกิจและการคลังของสมัชชาประชาชนแห่งชาติ (The NPC Financial & Economic Committee) เพื่อจะใช้ในการจัดตั้งคณะกรรมการการคลังสำหรับฮ่องกงภายหลัง ปี ค.ศ.1997 โดยเลือกนาย เยะ หลิน (Yeh Lin) เป็นประธาน มีนายนุย หยินกวน (Niu Yinguan) นายเซีย มู่เจียว (Hsueh Muqiao) และนายหวนชิ่ง (Huan Ching) เป็นรองประธาน โดยภายในหนึ่งปีคณะกรรมการชุดนี้จะต้องจัดทำแผนงานคร่าว ๆ ของระบบการคลังที่จะทำให้ฮ่องกงเจริญรุ่งเรืองต่อไป รักษาระบบการค้าเสรีและสนับสนุนการก่อสร้างในแผ่นดินใหญ่จีน ซึ่งแผนการนี้จะต้องเป็นแผนการบริหารที่เป็นมาตรฐาน เพราะวันหนึ่งฮ่องกงต้องกลับเข้าไปอยู่ภายใต้การปกครองของจีน⁴⁵

---

⁴⁴Ian Scott, *Ibid.*, p.339

⁴⁵Ta Kung Pao (15 October 1983), quoted in Tang Kan, *op.cit.*, pp.21-22

วันที่ 10 กันยายน 1983 ในการพบปะระหว่างนายเติ้ง เสี่ยวผิง และนายเอ็ดเวิร์ด ฮีธ (Edward Heath) อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ นายเติ้งได้บอกว่า "การแก้ไขเรื่องอนาคตของฮ่องกงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของจีนและอังกฤษ และจีนจะเข้าครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง ในวันที่ 1 กรกฎาคม 1997"⁴⁶

วันที่ 15 กันยายน 1983 สำนักข่าวซินหัว ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ด้านกฎหมายระหว่างอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนกับอำนาจการปกครอง ไว้ว่า

"หากอำนาจการปกครองฮ่องกงอยู่ในมือของอังกฤษ แล้วจีนจะพูดได้อย่างไรว่าจีนได้เข้าครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง มีรัฐอธิปไตยรัฐใดในโลกที่ให้อำนาจการปกครองประเทศอยู่ในมือชาวต่างชาติ "มติมหาชน" (public opinion) ไม่สามารถตัดสินให้เกิดลักษณะดังกล่าวไม่ว่ากรณีใดก็ตาม หากมติมหาชนให้แบ่งแยกอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนออกจากอำนาจการปกครองแล้ว ก็ถือว่าไม่มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน เราเชื่อว่าความปรารถนาอันยิ่งใหญ่ของชาวฮ่องกง คือ ความเจริญรุ่งเรืองและเสรีภาพ และเราก็เชื่อมั่นว่าชาวฮ่องกงต้องการมีบูรณภาพแห่งชาติ (national integrity) ดังนั้นพวกเขาจะไม่กระทำการอันเขลาเช่นนี้"⁴⁷

วันที่ 16 กันยายน 1983 สำนักข่าวซินหัวของจีน วิพากษ์วิจารณ์การที่รัฐบาลฮ่องกง ยกเรื่องมติมหาชนขึ้นมา เพื่อสนับสนุนให้อังกฤษยังมีบทบาทในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (transitional period) ภายหลังที่จีนได้อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงกลับคืนแล้ว⁴⁸

---

⁴⁶South China Morning Post (26 December 1983): 9, quoted Kevin P. Lane, op.cit., p.96

⁴⁷New China News Agency (15 September 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (16 September 1983): E1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.98

⁴⁸Ian Scott, op.cit., p.339

ในเดือนเดียวกัน สิ่งพิมพ์รายปักษ์ของจีน Banyue Kan ประจำเดือนกันยายน ได้กล่าวย้ำในคำมั่นที่รับประกันการปกครองตนเองของฮ่องกง และให้รักษาความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกงต่อไป รวมถึงรัฐบาลท้องถิ่นของดินแดนนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเวลานาน "เราเชื่อมั่นอย่างเต็มเปี่ยมว่าภายหลังได้ครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง เพื่อนร่วมชาติชาวฮ่องกงจะปกครองฮ่องกงอย่างแน่นอน"⁴⁹

วันที่ 20 กันยายน 1983 หนังสือพิมพ์ People's Daily ได้ตีพิมพ์บทความของนายฉินฟู (Chin Fu) ชื่อว่า "การกลับเข้าครองฮ่องกงของจีนเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ" (Chinese recovery of Hong Kong conforms fully with international law) โดยสาระสำคัญของบทความนี้ คือ ประการที่หนึ่ง บทความนี้ได้คัดค้านอังกฤษในเรื่องสนธิสัญญาทั้งสามฉบับเกี่ยวกับฮ่องกงที่อังกฤษจัดทำขึ้นโดยบังคับจีนในศตวรรษที่ 19 โดยกล่าวว่า สนธิสัญญาทั้งสาม "ไม่มีผลบังคับตามกฎหมายระหว่างประเทศ" ประการที่สอง บทความนี้ยังได้คัดค้าน อังกฤษในการเรียกร้องพันธะสัญญาแห่งความรับผิดชอบต่อชาวฮ่องกง โดยอ้างว่า เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในฮ่องกงเป็นชาวจีน จึงมีเพียงรัฐบาลจีนเท่านั้นที่จะเป็นตัวแทนอย่างแท้จริง รัฐบาลอังกฤษไม่มีสิทธิในการเป็นตัวแทนชาวฮ่องกง ประการที่สาม แนวทางแก้ไขปัญหาฮ่องกง ควรจะได้รับการแก้ไขโดยจีนและอังกฤษมากกว่าที่จะเปลี่ยนเป็นกรณีระหว่างสามฝ่าย คือ จีน อังกฤษ และฮ่องกง ที่อังกฤษพยายามจัดให้มีการเจรจาสามฝ่ายที่เรียกว่า "เก้าอี้สามขา" (three-legged stool) และประการสุดท้าย บทความนี้ได้กล่าวโทษอังกฤษว่า "ทำการการปลุกปั่นความเห็นของประชาชน " โดยการกล่าวว่า "การปกครองของอังกฤษเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงไว้ซึ่งความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง และสนับสนุนให้มีการแยก

---

⁴⁹New China News Agency (19 December 1983) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (19 September 1983): E2, quoted in Kevin P. Lane, *Ibid.*, p.98

อำนาจอธิปไตยกับอำนาจการปกครอง เพื่อที่อังกฤษจะทำการปกครองฮ่องกงต่อไป โดยอังกฤษยอมริบว่า อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงเป็นของจีน และจนถึงขณะนี้อังกฤษก็ยังมีจุดยืนที่จะเก็บรักษาอาณานิคมแห่งนี้ไว้ เพื่อยืดอายุการปกครองแบบอาณานิคมที่มีต่อฮ่องกงไว้ต่อไป"⁵⁰

วันที่ 21 กันยายน 1983 สำนักข่าวซินหัวของจีนรายงานข่าวจากกรุงปักกิ่ง ว่า นายชื่อ เหลียง (Shih Liang) หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายของจีนตอบโต้แนวความคิดที่จะ "แยกอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนกับอำนาจการปกครอง" โดยเขากล่าวว่า "อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน หมายถึง อำนาจสูงสุดของประเทศเกี่ยวกับกิจการภายในและกิจการระหว่างประเทศของประเทศนั้น โดยปราศจากการแทรกแซงหรือถูกรบกวนจากประเทศอื่น ๆ"⁵¹

ในวันเดียวกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีน นายหวู่ ซือเฉียน (Wu Xueqian) ได้กล่าวว่า "ทัศนคติของอังกฤษเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงแข็งกร้าวมากเกินไป" และพยายามที่จะสกัดกั้นจีนในการเข้าครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง⁵²

วันที่ 22 กันยายน 1983 เริ่มต้นการเจรจารอบที่ 4

ในวันเดียวกันนี้ สำนักข่าวซินหัวของจีน แฉลงข่าวจากกรุงปักกิ่ง นายเจิ้ง ยูหยู (Cheng Yuyu) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ปฏิเสธแนวคิด "แยกอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนกับอำนาจการปกครอง" โดยเขากล่าวว่า "ข้อที่ได้เถียงกันว่า ระบบสังคมสองระบบที่แตกต่างกันไม่

⁵⁰People's Daily (20 December 1983), quoted in Tang Kan, op.cit., p.7

⁵¹Central People's Broadcasting Station (22 September 1983), quoted in Tang Kan, Ibid., p.7

⁵²South China Morning Post (22 September 1983) : 1, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.98

สามารถจะผสมรวมกันได้ เป็นเพียงข้ออ้างในการให้มีการปกครองของอังกฤษในฮ่องกงต่อไป จีนเป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่ง ที่สังคมทุนนิยมเสรี กว้างขวางเพียงสองสามแห่งภายในประเทศไม่สามารถมีผลกระทบต่อลักษณะอันเป็นธรรมชาติของประเทศโดยส่วนรวมได้"⁵³

วันที่ 23 กันยายน 1983 ลินฮุ่ยการเจรจาในรอบที่ 4 ไม่มี คำว่า "เป็นการเจรจาที่มีประโยชน์และสร้างสรรค" ในแถลงการณ์ร่วมกัน ค่าเงินเหรียญฮ่องกงและดัชนีหุ้นเส็งตกลงอีก นางมากาเร็ต แทตเชอร์ กล่าวว่า "เป็นเพราะความไม่แน่นอนด้านการคลังและการเมืองเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง"⁵⁴

และในวันที่ นางมากาเร็ต แทตเชอร์ ได้ตอบโต้การโจมตีของจีน โดยนางบอกกับผู้สื่อข่าวอเมริกัน ว่า "อังกฤษได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ การเจรจาเรื่องอนาคตของฮ่องกงตั้งแต่เดือนกันยายนปีที่แล้ว โดยมีจุดประสงค์ในการหาหนทางสำหรับการดำรงไว้ซึ่งความเจริญรุ่งเรือง และเสถียรภาพของฮ่องกง ซึ่งเรื่องนี้เป็นผลประโยชน์ของประชาชนผู้อยู่อาศัยในฮ่องกง รัฐบาลอังกฤษไม่ประสงค์ที่จะได้สิ่งใด ๆ จากฮ่องกง" และเสริมว่า "ประชาชนส่วนใหญ่ที่ฮ่องกงไปพร้อมเงินทุน หรือไม่กี่คิดพิจารณาไตร่ตรองว่าจะอพยพออกไปก่อนถึงกำหนดเส้นตาย ในปี ค.ศ.1997 ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีสาเหตุมาจากวิกฤตความเชื่อมั่น (The crisis of faith) เกี่ยวกับอนาคตทางเศรษฐกิจและการเมือง หากว่าฮ่องกงไม่อยู่ในสถานการณ์พิเศษอย่างที่เป็นอย่างนี้ ฮ่องกงคงจะเป็นอิสระหลายปีก่อนแล้วเช่นเดียวกับสิงคโปร์" และนางได้กล่าวในตอนท้ายว่า "ประชาชนไม่ประณามอังกฤษในการเป็นผู้ตั้งอาณานิคม เพราะจะไม่มีประเทศสิงคโปร์ซึ่งครั้งหนึ่งเป็นอาณานิคม ต่อมาเมื่อเป็นอิสระแล้วประสบความสำเร็จในทางเศรษฐกิจ"⁵⁵

⁵³Hong Kong Wen Hui Pao (23 September 1983), quoted in Tang Kan, op.cit., p.7

⁵⁴Ian Scott, op.cit., p.339

⁵⁵Hong Kong Times (24 September 1983), quoted in Tang Kan, Ibid., p.8

ในวันเดียวกัน สำนักข่าวซินหัวของจีน ได้แสดงความคิดเห็นว่า "เจ้าหน้าที่อังกฤษและนักหนังสือพิมพ์ ประโคมข่าวอย่างฮึกทึกศึกโครมเกี่ยวกับความต้องการที่จะให้มีการปกครองของอังกฤษในฮ่องกงต่อไปเพื่อที่จะรักษาความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง ฮ่องกงเติบโตขึ้นด้วยเหตุผลหลัก ๆ แล้วเนื่องจากความขยันหมั่นเพียร ความเฉลียวฉลาด และการทำงานหนักของประชาชนฮ่องกงเองโดยได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากผืนแผ่นดินใหญ่เป็นเวลายาวนาน ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งด้วยเช่นกัน"⁵⁶

วันที่ 24 กันยายน 1983 ผลกระทบจากการตีพิมพ์บทความของนายฉินฟู่ และข่าวที่ว่า ไม่มีการแถลงผลการเจรจาวันที่ 4 และการตอบโต้กันของฝ่ายจีนและอังกฤษ ทำให้ฮ่องกงตกอยู่ในภาวะการเปลี่ยนแปลงค่าเงินเหรียญฮ่องกงและทองคำ โดยค่าเงินเหรียญฮ่องกงตกต่ำอย่างมาก จนถึง 9.55 เหรียญฮ่องกงต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ทองคำมีมูลค่าสูงขึ้นไปถึง 4,750 เหรียญฮ่องกงต่อน้ำหนัก 1 ตาลึง ประชาชนเกิดความหวุ่นวิตกเกินเหตุ จึงซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคกักตุนเก็บไว้ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น "วันแห่งหายนะ" เลยทีเดียว⁵⁷

วันที่ 25 กันยายน 1983 สำนักข่าวของจีนได้วิจารณ์ ถ้อยแถลงของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ในวันที่ 23 กันยายน ว่ามีลักษณะ "เป็นการทำลาย"⁵⁸

ในวันเดียวกัน สถานีวิทยุกระจายเสียงประชาชนปักกิ่ง ได้ออกข่าวว่า ขณะนี้ นายหวนชิ่ง (Huan Ching) ผู้เชี่ยวชาญด้านการต่างประเทศกำลังเดินทางเยือนฮ่องกง และกล่าวกับผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ในฮ่องกงว่า "ประชาชนบางส่วนในอังกฤษได้ประเมิน

---

⁵⁶People's Daily (25 September 1983), quoted in Tang Kan, Ibid., p.7

⁵⁷Tang Kan, Ibid., p.48

⁵⁸Ian Scott, op.cit., p.339

สถานการณ์ผิดพลาดโดยการสร้างความไม่สงบในฮ่องกง เพื่อที่จะบังคับจีนให้ยอมที่โต๊ะเจรจา คือ ยอมให้อังกฤษปกครองฮ่องกงต่อไป" เขาเสริมว่า "พวกเขาบอกความไม่สงบในฮ่องกงทำลายความเจริญรุ่งเรืองและบั่นทอนเสถียรภาพของฮ่องกง เพื่อต้องการให้มีการใช้ข้อต่อรองเกี่ยวกับมติมหาชน และข้อต่อรองด้านเศรษฐกิจในการเจรจา"⁵⁹

วันที่ 28 กันยายน 1983 นายริชาร์ด ลูซ รัฐมนตรีของอังกฤษผู้รับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับฮ่องกง ซึ่งพำนักอยู่ในฮ่องกงเพื่อทำการสำรวจมติมหาชนของชาวฮ่องกง ได้แถลงในที่ประชุมสื่อมวลชนว่า "การเจรจาเกี่ยวกับอนาคตฮ่องกงจะต้องกระทำอย่างเร่งด่วน แต่การเจรจาอาจจบลงด้วยความผิดพลาดหากมีการกำหนดเวลาเส้นตายไว้ อย่างไรก็ตามอังกฤษยังยึดมั่นในพันธะสัญญาแห่งความรับผิดชอบต่อชาวฮ่องกง และอังกฤษจะค้นหาแนวทางที่เป็นที่ยอมรับของชาวฮ่องกง รัฐสภาอังกฤษ และฝ่ายต่าง ๆ อังกฤษจะฟังเสียงชาวฮ่องกง ในการทำการตกลงใด ๆ และหวังว่าชาวฮ่องกงจะไม่ตื่นตระหนกอีก" และว่า "ข้าพเจ้าตระหนักว่าความปรารถนาอันแรงกล้าของชาวฮ่องกง คือ การรักษาเสถียรภาพทั้งหมดที่มีความจำเป็นต่อความมั่นคงทางสังคม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเจริญรุ่งเรืองได้ต่อไป เราจึงไม่ควรประเมินความยุ่งยากในอนาคตมากเกินไป เราต้องเตรียมตัวในด้านจิตวิทยาเพื่อเผชิญปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต"⁶⁰

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵⁹Central People's Broadcasting Station (25 September 1983),
quoted in Tang Kan, op.cit., p.8

⁶⁰Hong Kong Hsing Tao Daily (29 September 1983), quoted in
Tang Kan, Ibid., p.8

วันที่ 30 กันยายน 1983 นายจี เิงเพย (Ji Pengfei) ผู้รับผิดชอบหน่วยงานว่าด้วยกิจการฮ่องกงและมาเก๊าต่อจากนายเลี้ยว เิงจื้อ ในเดือนมิถุนายน 1983 ได้กล่าวย้ำเตือนว่า รัฐบาลจีนเตรียมที่จะประกาศแผนการแต่ฝ่ายเดียว (unilateral declaration) เกี่ยวกับฮ่องกงในเดือนกันยายน 1984 หากไม่มีข้อตกลงใด ๆ ร่วมกันก่อนถึงเวลาดังกล่าว⁶¹

ในวันเดียวกัน นายหู เย่าปัง เลขาธิการคอมมิวนิสต์จีน ในระหว่างเดินทางเยือนโตเกียวในปลายเดือนกันยายน ได้กล่าวว่า "บริษัทของญี่ปุ่นจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานต่อไปโดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ ชัดขวาง ภายหลังปี ค.ศ.1997 และปักกิ่งจะยืนยันว่า ชาวต่างชาติจะถอนการลงทุนของตนได้ หากอนาคตของฮ่องกงไม่มั่นคง"⁶²

วันที่ 3 ตุลาคม 1983 สำนักข่าวซินหัวของจีน รายงานข่าวจากกรุงปักกิ่งเป็นคำแถลงของโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ ตอบโต้คำกล่าวของนางมากาเร็ต แทตเชอร์ และนายริชาร์ด ลูซ และแสดงออกถึงจุดยืนของนโยบายจีน ว่า "บุคคลที่เป็นผู้รับผิดชอบของรัฐบาลอังกฤษได้กล่าวสิ่งที่ไม่เหมาะสมในเรื่องอนาคตของฮ่องกง การได้อ่านจากอภิปไตยเหนือฮ่องกงและการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของฮ่องกง เป็นนโยบายที่ไม่เปลี่ยนแปลงของรัฐบาลจีน และท้ายที่สุดเราจะสามารถกำหนดนโยบายที่สมบูรณ์สำหรับอนาคตของฮ่องกงได้"⁶³

⁶¹South China Morning Post (1 October 1983) : 1, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.98

⁶²South China Morning Post (1 October 1983) : 1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.99

⁶³Ta Kung Pao (4 October 1983), quoted in Tang Kan , op.cit., p.9

วันที่ 4 ตุลาคม 1983 หนังสือพิมพ์พีเพิลเดลี ได้ตีพิมพ์บทความของผู้วิจารณ์ที่ชื่อว่า "On British Prime Minister's speech regarding Hong Kong" บทความนี้กล่าวว่า "ชาวจีนไม่เคยยอมรับสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมเกี่ยวกับฮ่องกงทั้งสามฉบับ เป็นเรื่องที่น่าความอับยศอดสู่มากสำหรับชาวจีนเป็นเวลาเร็วกว่าปีมาแล้ว สนธิสัญญาทั้งสามฉบับไม่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่มีผลบังคับใช้ ฮ่องกงจัดอยู่ในประเภท "ดินแดนอาณานิคม" ซึ่งจะต้องกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของจีนเท่านั้น ในเรื่องการ "เป็นอิสระ" ไม่เคยมีการพูดถึงเลย และบทความนี้ยังบอกว่า "รายได้ของอังกฤษที่ได้จากฮ่องกงมีมากกว่ากระแสการขาดดุลการค้าของอังกฤษเสียอีก และอังกฤษจะไม่มีเส้นทางให้ฮ่องกงเดินกลับเข้าสู่ดินแดนแม่"⁶⁴

วันที่ 5 ตุลาคม 1983 ผู้ว่าการฮ่องกง เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ฮิวส์ ได้ระบุในรายงานการบริหารว่า "ชาวฮ่องกงให้ความสำคัญอย่างมากกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นสำหรับสังคมเสรี พวกเขาปรารถนาให้เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ต่อไป" และกล่าวอีกว่า "อนาคตของฮ่องกงเป็นงานที่มีความสำคัญอันดับแรกของรัฐบาลฮ่องกง สิ่งที่เราจะตกลงกันในที่ประชุมเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและมีความจำเป็นอย่างมาก เราจะต้องใจเป็นระมัดระวัง อดทน และมีความมั่นใจ ไม่คาดหวังผลในระยะเวลาช่วงสั้น ๆ"⁶⁵

⁶⁴People's Daily (5 October 1983), quoted in Tang Kan, Ibid., p.10

⁶⁵Hong Kong Times (6 October 1983), quoted in Tang Kan, Ibid., p.9

วันที่ 6 ตุลาคม 1983 หนังสือพิมพ์พีเพิลเดลี ได้้นำเอาบทความที่เขียนโดยผู้วิจารณ์ชื่อ "Go to hell Mr. Luce" ซึ่งกล่าวหาว่า นายริชาร์ด ลูซ ว่า "ทำการโจมตีรัฐบาลจีนอย่างเปิดเผยและคุกคามจุดยืนของจีน" การคุกคาม คือ การกล่าวหา หากเจรจาเกี่ยวกับปัญหาช่องกบประสบความล้มเหลว จะทำให้เกิดการก่อความไม่สงบ ความโกลาหล และบรรยากาศระส่ำระสายแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในช่องกบ" ซึ่งการกล่าวเช่นนี้ทำให้การเจรจาดกกลงกันมีความยุ่งยากมากขึ้น บทความนี้ยังกล่าวต่อไปอีกว่า เนื่องจากจีนเป็นรัฐอธิปไตย ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้จีนสามารถเข้าครอบครองช่องกบได้ตามที่ต้องการ หากอังกฤษคิดว่าจีนอ่อนแอ ป่าเถื่อน และยึดมั่นในจุดยืนที่ผิดพลาด จีนโดยธรรมชาติแล้วไม่สามารถรอได้ จีนจะประกาศนโยบายของตนที่มีต่อช่องกบในเวลาที่เหมาะสม และบทความนี้กล่าวหาอังกฤษในเรื่องเกี่ยวกับ "มติมหาชน" โดยกล่าวว่า อังกฤษกระทำตนเป็นตัวแทนของชาวช่องกบ หรือ "ทำตนเป็นตัวแทนมติมหาชนของชาวช่องกบ ทั้ง ๆ ที่อังกฤษไม่มีสิทธิในการเป็นตัวแทนดังกล่าวเลย" เพื่อนร่วมชาติชาวจีนกว่าหนึ่งพันล้านคน รวมถึงห้าล้านคนในช่องกบมีความต้องการให้ช่องกบกลับเป็นของจีน เป็นความคิดเห็นที่สำคัญที่สุดของประชาชน⁶⁶

ในวันเดียวกัน สำนักข่าวซินหัวของจีน รายงานข่าวจากช่องกบว่า "ตั้งแต่กลางเดือนกันยายน คนที่มีความสำคัญทางด้านการเมืองและการทหารของอังกฤษเดินทางมาเยือนช่องกบ พวกเขาได้ใช้เรื่อง "ฟงมติมหาชนของชาวช่องกบ" เป็นข้ออ้างพื้นฐานในความพยายามที่จะให้อังกฤษปกครองช่องกบต่อไป ภายหลังปี ค.ศ.1997 เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลช่องกบนำเอาความคิดเห็นของประชาชนเพียงไม่กี่กลุ่มในช่องกบมารายงานให้รัฐบาลอังกฤษว่าเป็น "มติมหาชนของชาวช่องกบโดยส่วนรวม"⁶⁷

---

⁶⁶People's Daily (6 October 1983), quoted in Tang Kan, *Ibid.*, p.10

⁶⁷People's Daily (7 October 1983), quoted in Tang Kan, *Ibid.*, p.11

วันที่ 14 ตุลาคม 1983 นายเดนนี่ หวง (Dr.Denny Huang) สมาชิกสภาเมืองฮ่องกง (Hong Kong Urban Councillor) ได้นำข้อเสนอของนายจีผิงเฟย (Ji Pengfei) เกี่ยวกับแผนของจีนที่เกี่ยวกับฮ่องกงภายหลังปี ค.ศ.1997 ที่ได้ให้ไว้ในการประชุมปะกัน ในวันที่ 27 กันยายน 1983 ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยในการประชุมปะกันนั้น นายจีเน้นเรื่อง "การไม่อนุญาตให้ฮ่องกงเป็นอิสระอย่างแน่นอน และจีนตัดสินใจเข้าครอบครองฮ่องกงในปี ค.ศ.1997" แต่ นายจีก็เห็นด้วยกับข้อเสนอของนายหวงที่ให้มีการกำหนดขั้นตอนการรักษาสถานภาพของฮ่องกงในฐานะเขตปกครองพิเศษ และชาวฮ่องกงจะมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการร่างธรรมนูญการปกครองของเขตการปกครองพิเศษฮ่องกงด้วย

สำหรับแผนของจีนเกี่ยวกับฮ่องกงภายหลังปี ค.ศ.1997 ของนายจีผิงเฟย มีรายละเอียด 8 ข้อดังนี้

1. จะมีการรักษาระบบกฎหมายของฮ่องกงไว้ทั้งหมด ยกเว้นส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองแบบอาณานิคมจะถูกแก้ไข
2. ฮ่องกงจะมีสิทธิในการพิจารณาตัดสินสุดท้าย โดยมีศาลฎีกาของฮ่องกงเองในการพิพากษาคดีในขั้นสุดท้าย
3. จีนจะรับผิดชอบต่อการป้องกันฮ่องกง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันแห่งชาติจีน และจีนจะไม่ตั้งกองกำลังทหารไว้ที่ฮ่องกง (ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงในจุดนี้)
4. รัฐบาลกลางของจีนจะรับผิดชอบดำเนินการต่างประเทศทั้งหมดของฮ่องกง ยกเว้นด้านการภาษี และการค้าต่างประเทศ จะเป็นความรับผิดชอบของเขตปกครองพิเศษ รวมไปถึง ด้านการตรวจคนเข้าเมือง, บัตรประจำตัวประชาชน และหนังสือเดินทาง
5. ระบบทุนนิยมของฮ่องกงจะมีอยู่ต่อไป เช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ก่อนปี ค.ศ.1997 นโยบายด้านการเศรษฐกิจเสรีจะไม่เปลี่ยนแปลง เงินทุนจะไหลเข้า-ออกอย่างเสรีในฮ่องกงและการค้ากับต่างประเทศจะรักษาไว้อย่างเดิม

6. ชาวต่างชาติที่ทำงานในองค์กรของรัฐ จะทำงานในตำแหน่งของคุณต่อไป ยกเว้นในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง และพวกเขาจะได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองฮ่องกงด้วย
7. ในช่วงต้นของการถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน ผู้ว่าการฮ่องกงจะเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกสรรจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง โดยผ่านการปรึกษาหารือจากองค์กรต่าง ๆ ในฮ่องกง บุคคลนี้จะได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลกลางจีน ให้เป็นผู้ว่าการฮ่องกง
8. จีนจะไม่เก็บภาษีฮ่องกง⁶⁸

ต่อมาในระหว่างการเจรจาทั้งสองฝ่ายในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงกันยายน ผลกระทบที่เกิดจากความไม่ก้าวหน้าในการเจรจา การโต้ตอบและกล่าวหากันผ่านสื่อมวลชน ทำให้ภาวะเศรษฐกิจในฮ่องกงถูกกระทบกระเทือนอย่างมาก เช่น ค่าเงินเหรียญฮ่องกงตกต่ำ ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หึ่งเสถียรลงอย่างมาก ทำให้สมาชิกสองท่านของคณะกรรมการสามัญของสมาชิกประชาชนได้ส่งถ้อยแถลงผ่านตลาดหลักทรัพย์ของฮ่องกง ในฐานะที่เป็นเครื่องวัดความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับฮ่องกง มีความสำคัญว่า จีนได้เตรียมการที่จะเข้าครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงก่อนปี.ศ. 1997 หากเศรษฐกิจของฮ่องกงตกต่ำลงไปอีก⁶⁹ ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ดังนี้ รัฐบาลฮ่องกงจึงเข้าแทรกแซงวิกฤตการณ์นี้ โดยลดภาษีร้อยละ 10 สำหรับเงินฝาก และกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับดอลลาร์สหรัฐ โดยสมาชิกสภาบริหารของฮ่องกงที่รับผิดชอบด้านการคลัง นายจอห์น เบรมบริดจ์ (John Brembridge) ได้ประกาศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา 7.8 เหรียญฮ่องกง ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ในวันที่ 16 ตุลาคม 1983⁷⁰

⁶⁸Ta Kung Pao (15 October 1983), quoted in Tang Kan ,op.cit., p.22

⁶⁹South China Morning Post (16 October 1983) : 10, quoted in Kavin P.Lane, op.cit., p.98

⁷⁰Ian Scott, op.cit., p.340

และที่สำคัญคือ ในช่วงนี้เองที่ นางเทตเซอร์ได้ส่งข่าวสารลับ ๆ ถึงนายจำว จื่อหยาง ว่าอังกฤษยอมยกอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนและอำนาจการปกครองให้แก่จีน ภายหลังจากปี ค.ศ. 1997⁷¹

วันที่ 19 ตุลาคม 1983 เริ่มต้นการเจรจารอบที่ 5 ผู้สังเกตการณ์เชื่อว่าอังกฤษละทิ้ง การเรียกร้องของตนในอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงภายหลังปี ค.ศ. 1997⁷²

วันที่ 5 พฤศจิกายน 1983 จีนได้ย้ำความตั้งใจของตนในการประกาศแผนฝ่ายเดียว สำหรับฮ่องกง หากไม่มีการตกลงใด ๆ เกี่ยวกับอนาคตฮ่องกงในเดือนกันยายน 1984⁷³

วันที่ 8 พฤศจิกายน 1983 อังกฤษประกาศให้ นายริชาร์ด ฮิวเนลล์ มาเป็น เอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงปักกิ่ง และเป็นหัวหน้าของคณะผู้เจรจาฝ่ายอังกฤษ

วันที่ 14 พฤศจิกายน 1983 เริ่มต้นการเจรจาในรอบที่ 6⁷⁴ และสิ้นสุดการเจรจาใน

วันที่ 15 พฤศจิกายน 1983 ในวันเดียวกันนี้ นายจี้ผิงเพย ยืนยันในการพบปะกับชาวฮ่องกง ว่า จีนรับประกันระบบทุนนิยมในฮ่องกง และแบบแผนการดำเนินชีวิต เป็นเวลา 50 ปี และกล่าวว่า การเรียกร้องอำนาจอธิปไตยของจีนเหนือฮ่องกง "เป็นการกระทำที่ไม่มีปัญหา และเป็นความ

---

⁷¹South China Morning Post (21 October 1983), quoted in Ian Scott, *Ibid.*, p.181

⁷²Ian Scott, *Ibid.*, p.340

⁷³*Ibid.*, p.340

⁷⁴*Ibid.*, p.340

จริงที่ สวรรค์และโลกเห็นด้วย" และอธิบายว่า "ภายใต้รัฐธรรมนูญจีน มาตราที่ 31 ชาวฮ่องกง สามารถกำหนดเสรีภาพของตนไว้ในกฎหมายของตนที่ใช้ในฮ่องกง"⁷⁵

วันที่ 6 ธันวาคม 1983 เริ่มต้นการเจรจาวันที่ 7 จีนกล่าวอ้างจุดมุ่งหมายของตนในการเข้าครอบครองอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง และรักษาความเจริญรุ่งเรืองและเสถียรภาพของฮ่องกง ด้านอังกฤษหาหนทางที่จะเก็บตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการ (Attorney-General) และ คณะกรรมการตำรวจ (Commissioner of Police) ให้อยู่ในมือของอังกฤษ แต่จีนปฏิเสธ⁷⁶

ช่วงที่ 4 การมีส่วนร่วมของชาวฮ่องกง ในช่วงท้ายของการเจรจาอย่างเป็นทางการ

เนื่องจากต้นปี ค.ศ.1984 มีข่าวแพร่กระจายออกมาว่า อังกฤษละทิ้งจุดยืนของตน คือ ยอมยกอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงให้กับจีน และละทิ้งความพยายามที่จะให้มีการบริหารของอังกฤษในฮ่องกงต่อไป ภายหลังจากวันที่ 30 มิถุนายน 1997 เป็นผลทำให้ความเชื่อมั่นของชาวฮ่องกงที่มีต่ออังกฤษลดลงอย่างมาก เกิดความเคลื่อนไหวภายในฮ่องกง โดยเฉพาะบุคคลที่มีบทบาทในด้านการบริหาร และการนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาบริหารและสภานิติบัญญัติของฮ่องกง ฝ่ายตัวแทนเอกชน (Unofficial Members of the Executive and Legislative Council : UMELCO) ซึ่งได้พยายามหาหนทางที่จะให้ทั้งฝ่ายจีนและฝ่ายอังกฤษตอบสนองต่อความต้องการของชาวฮ่องกง คือ ความต้องการที่จะมีส่วนร่วมรู้เห็นอนาคตของตนเองตามที่กำหนดไว้ ในความตกลงร่วมกันที่ทั้งสองฝ่าย คือ จีนและอังกฤษ ตกลงทำขึ้นเพื่อกำหนดสถานภาพใน

⁷⁵South China Morning Post (16 November 1983): 1, quoted in Kevin P. Lane, op cit., p.100

⁷⁶Hong Kong Standard (6 December 1983), quoted in Ian Scott, op.cit., p.183

อนาคตของฮ่องกง และเสนอแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของชาวฮ่องกง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดการยอมรับของชาวฮ่องกงที่มีต่อความตกลงระหว่างจีนกับอังกฤษ เกี่ยวกับสถานภาพในอนาคตของฮ่องกง

วันที่ 10 มกราคม 1984 นายซูเจียตุน (Xu Jiatun) ผู้เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักข่าวซินหัวสาขาฮ่องกง แทนนายเหยา กวง ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยฮ่องกง ย้ำถึงแผนของจีนเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ภายหลังจาก ปี ค.ศ.1997 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับข้อเสนอของนายจี้ผิงเพยเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ที่เสนอต่อนายเดนมิ่ง หวง ในการพบปะกันเมื่อวันที่ 27 กันยายน 1983 และนายเดนมิ่ง หวงได้นำข้อเสนอนี้ประกาศให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันเมื่อวันที่ 14 ตุลาคมปีที่แล้ว โดยนายจี้ กล่าวไว้ว่า "แผนของจีนชุดที่ห้าฉบับนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นจริง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับฮ่องกง"⁷⁷

วันที่ 25 มกราคม 1984 การเจรจารอบที่ 8 สิ้นสุด การเจรจารอบนี้ในวันที่ 26 มกราคม 1983 แต่ไม่มีการออกแถลงการณ์ร่วมใด ๆ

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1984 สมาชิกสภานิติบัญญัติฮ่องกงฝ่ายตัวแทนเอกชน (unofficial member of Hong Kong's Legislative Council : legco) ได้แสดงจุดยืนเกี่ยวกับ ปี ค.ศ.1997 เป็นครั้งแรก โดยประกาศความตั้งใจที่จะจัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับข้อเสนอสำหรับอนาคตของฮ่องกงที่ได้รับความเห็นชอบจากจีนและอังกฤษแล้ว⁷⁸

---

⁷⁷New China News Agency (10 January 1984) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (11 January 1984), quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.100

⁷⁸Ian Scott, op.cit., p.340

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 1984 นายซูเจียตุน (Xu Jiatusun) ตอบโต้การแสดงจุดยืนของสมาชิกสภานิติบัญญัติฝ่ายตัวแทนเอกชน เกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงภายหลัง ปี ค.ศ.1997 อย่างระมัดระวัง โดยกล่าวว่า การแสดงออกเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง ภายหลัง ปี ค.ศ.1997 มีเฉพาะหน่วยงานของอังกฤษเท่านั้นที่จะกระทำได้⁷⁹

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ฝ่ายซ้ายในฮ่องกง ได้โจมตีการตัดสินใจของสมาชิกสภานิติบัญญัติฮ่องกงฝ่ายตัวแทนเอกชนที่แสดงออกเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกง และสงสัยในบทบาทการเคลื่อนไหวนี้ว่าถูกต้องตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่⁸⁰

วันที่ 1 มีนาคม 1984 นายเหลียง เหว่ยหลิน (Liang Weilin) ประธานชมรมที่ปรึกษาฝ่ายการเมืองจีนมณฑลกว่างตุง (the chairman of the Guangdong session of the Chinese People's Political Consultative Conference : CPPCC) มีปฏิกิริยาต่อจุดยืนของสมาชิกสภานิติบัญญัติฮ่องกงฝ่ายตัวแทนเอกชนอย่างรุนแรง โดยกล่าวว่า "สภานิติบัญญัติไม่สามารถอภิปรายอะไรได้ เพราะประเด็นเกี่ยวกับฮ่องกงเป็นเรื่องราวระหว่างรัฐบาลจีนกับรัฐบาลอังกฤษ"⁸¹

⁷⁹South China Morning Post (25 February 1984), quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.100

⁸⁰Hong Kong Hansard Session 1983/84 (14 March 1984), p.702, quoted in Ian Scott, op.cit., p.210

⁸¹New China News Agency (1 March 1984) in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (2 March 1984): E1, quoted in Kevin P. Lane, Ibid., p.100

วันที่ 14 มีนาคม 1984 สมาชิกพลเรือนอาวุโสของสภานิติบัญญัติ (the senior official member in Legislative Council) นายโรเจอร์ โลโบ (Roger Lobo) นำเสนอการเคลื่อนไหวที่ถือว่ามีความจำเป็น คือ "การเคลื่อนไหวสนับสนุนให้มีการอภิปรายข้อเสนอใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวกับอนาคตฮ่องกงในสภานิติบัญญัตีก่อนจะมีความตกลงในขั้นสุดท้าย" การกระทำนี้ เรียกว่า "Lobo motion"⁸² ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่มีการคาดเดาว่ารัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลจีนจะทำความตกลงเกี่ยวกับอนาคตฮ่องกง

สำหรับ "Lobo Motion" ได้รับความเห็นชอบ และได้รับความสนับสนุนอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลอังกฤษ เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของอังกฤษ กล่าวย่ำว่า จะนำความคิดเห็นของชาวฮ่องกงเข้าไปพิจารณาด้วย

วันที่ 16-17 มีนาคม เป็นการเจรจารอบที่ 10 ต่อมาในวันที่ 26-27 เดือนเดียวกัน เป็นการเจรจารอบที่ 11 และวันที่ 11-12 เมษายนเป็นการเจรจารอบที่ 12 ไม่มีการแถลงผลการเจรจาแต่อย่างใด

วันที่ 3-6 เมษายน 1984 เซอร์เฮ็ดเวิร์ด ยู๊ต และสมาชิกสภาบริหารเดินทางเยือนลอนดอนเพื่อพบปะกับนางมากาเร็ต แทตเชอร์ และเซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว⁸³ ต่อมาวันที่ 15 เมษายน 1984 เซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว (Sir Geoffrey Howe) เดินทางเยือนกรุงปักกิ่งเพื่อพบปะกับนายเติ้ง เสี่ยวผิง⁸⁴

---

⁸²Hong Kong Hansard Session 1983/84 (14 March 1984), p.702, quoted in Ian Scott, op.cit., p.210

⁸³Ian Scott, Ibid., p.341

⁸⁴Ibid., p.341

วันที่ 20 เมษายน 1984 เซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษ เดินทางเยือนฮ่องกง และประกาศในที่ประชุมสื่อมวลชนว่า "ความคิดที่จะให้ข้อตกลงกำหนดให้มีการปกครองของอังกฤษต่อไปภายหลังปี ค.ศ.1997 จะไม่เป็นความจริง" เขาให้ข้อสังเกตว่า การเจรจาตกลงในตอนนี้อยู่เกี่ยวกับว่า "ท่าอย่างไรที่มีความเชื่อมั่นว่า ฮ่องกงมีการปกครองตนเองในระดับสูงภายใต้อำนาจอธิปไตยของจีน และจะรักษาแบบแผนการดำเนินชีวิตในแบบฮ่องกงไว้ได้อย่างไร"⁸⁵ คำกล่าวนี้เป็นที่ยืนยันอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกว่า อังกฤษคืนอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงให้กับจีน การประกาศนี้กระทำในวันศุกร์เพื่อป้องกันไม่ให้มีผลต่อตลาดหลักทรัพย์ แต่เมื่อถึงเวลาเปิดทำการซื้อขาย คำนึงถึงเสียงตกลงถึง 46 จุด⁸⁶

วันที่ 27-28 เมษายน 1984 การเจรจารอบที่ 13 ไม่มีการแถลงผลการเจรจาแต่อย่างใด วันที่ 4 พฤษภาคม 1984 รายงานของคณะผู้แทนหวงยี้คูก (Heung Yee Kuk delegation report) กล่าวว่า จีนกำลังพิจารณาจัดตั้งกองกำลังทหารในฮ่องกง ภายหลังปี ค.ศ.1997 ซึ่งตรงข้ามกับจุดยืนที่ผู้นำจีนได้บอกไว้ก่อนหน้านี้⁸⁷ ต่อมาในวันที่ 9 พฤษภาคม 1984 มีการเจรจารอบที่ 14

วันที่ 10 พฤษภาคม 1984 ก่อนที่จะมีการประชุมรัฐสภาอังกฤษในเดือนนี้ สมาชิกสภาบริหารและสภานิติบัญญัติฝ่ายตัวแทนเอกชน (UMELCO) ได้ส่งคณะผู้แทนไปลอนดอน และเสนอคำแถลงที่สะท้อนถึงความวิตกกังวลและความปรารถนาของชาวฮ่องกง โดยในคำแถลงได้กำหนด

⁸⁵South China Morning Post (21 April 1984), quoted in Ian Scott, Ibid., p.185

⁸⁶Christopher Wood, "Double talk and double standards", Far Eastern Economic Review (3 May 1984) : 100

⁸⁷Ian Scott, Ibid., p.341

ข้อจำกัด 4 ประการ ที่จะตัดสินการยอมรับของชาวฮ่องกงต่อข้อตกลงที่จีนและอังกฤษจัดทำขึ้น ดังนี้

1. ในข้อตกลงต้องมีรายละเอียดในทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการปกครอง ระบบกฎหมาย ระบบสังคม และระบบเศรษฐกิจในฮ่องกง ภายหลังจากปี ค.ศ.1997
2. ในข้อตกลงต้องกำหนดว่า บทบัญญัติของกฎหมายพื้นฐานจะรวมไว้ในข้อตกลงในส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. ในข้อตกลงจะต้องมีการให้คำรับรองว่า จะมีการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้จัดทำขึ้นนี้
4. ข้อตกลงจะต้องให้ความปลอดภัยแก่คนสัญชาติอังกฤษในฮ่องกง

สำหรับข้อเสนอนี้เมื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับการสนับสนุนอย่างท่วมท้นจากผู้แทนจากทุกส่วนในประชาคม (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5)

วันที่ 25 พฤษภาคม 1984 นายเติ้ง เสี่ยวผิง ประกาศว่า จีนจะตั้งกองกำลังทหารของกองทัพปลดแอกประชาชน (People's Liberation Army : PLA) ในฮ่องกงภายหลังจากปี ค.ศ.1997 ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้นำจีนประกาศว่าจะไม่ส่งกองกำลังไปยังฮ่องกงหลังที่ได้รับอำนาจอธิปไตยของฮ่องกงแล้ว สำหรับเรื่องนี้ นายเติ้ง เสี่ยวผิง ได้กล่าวว่า

"การที่ผู้นำจีนได้ประกาศก่อนหน้านี้ว่าจะไม่วางกองกำลังทหารที่ฮ่องกงภายหลังจากปี ค.ศ.1997 ไม่ใช่ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ เราจะตั้งกองกำลังทหารของเราในฮ่องกง ทำไมเราไม่ควรตั้งกองกำลังทหารของเราที่นั่นทั้ง ๆ ที่เป็นดินแดนจีน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ เซอร์ฮิว พูดินในการพบปะกับข้าพเจ้าว่า เขาหวังว่าจีนจะไม่วางกองกำลังทหารที่ฮ่องกง แต่ความจริงอื่น ๆ ที่เขายอมรับก็คือ เมื่อรัฐบาล

จีนได้ครอบครองอำนาจในปีโดยเหนือฮ่องกง รัฐบาลจีนก็มีสิทธิในการตั้งกองกำลังทหารที่นั่น"⁸⁸
 ต่อข่าวนี ทำให้ดัชนีตลาดหุ้นห้งเส็งตกลง 30 จุดก่อนครึ่งวันทำการซื้อขาย⁸⁹

วันที่ 30 พฤษภาคม การเจรจารอบที่ 15 วันที่ 12-13 มิถุนายน 1984 การเจรจา
 รอบที่ 16 ไม่มีการแถลงผลการเจรจาแต่อย่างใด

วันที่ 15 มิถุนายน 1984 เซอร์ เอส วาย ชุง (Sir S.Y. Chung) นางสาว
 ลิเดีย ดันน์ (Miss Lidia Dunn) และนายควี คับบลิว ลี (Q.W. Lee) สมาชิกสภานิติบัญญัติ
 ฝ่ายตัวแทนเอกชนของฮ่องกง (Unofficial Members of Legislative Council) เดินทาง
 เยือนกรุงปักกิ่งเพื่อสะท้อนภาพความวิตกกังวลและความปรารถนาของชาวฮ่องกงแก่ผู้นำจีน และ
 นายเติ้ง เสี่ยวผิง โดยได้ทำเป็นข้อเสนอสำคัญ 3 ประการ ที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้วว่าช่วย
 สร้างความเชื่อมั่นแก่ชาวฮ่องกงเกี่ยวกับอนาคตตนเอง

ข้อเสนอสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความตกลงระหว่างจีน-อังกฤษ จะต้องมีการละเอียดและจะผูกมัดทั้งสองฝ่ายและ
 ความตกลงจะเป็นรากฐานของกฎหมายพื้นฐาน (Basic Law)
2. ชาวฮ่องกงควรมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายพื้นฐาน และในหมวดที่เกี่ยวข้อง
 กับกิจกรรมภายในของฮ่องกงจะร่างขึ้นภายในฮ่องกง และจะไม่มีการแก้ไข
 ยกเว้น มีการริเริ่มจากฮ่องกง

---

⁸⁸Hong Kong Commercial Radio in Cantonese 04006 MT (25 May 1984)
 in Foreign Broadcast Information Service (FBIS-CHI) (25 May 1984), quoted
 in Ian Scott, *Ibid.*, p.184

⁸⁹Ian Scott, *Ibid.*, p.341

3. คณะกรรมการเกี่ยวกับจุดยืนระหว่างประเทศของชาวจีน (Committee of Chinese People of International Standing) ควรจะได้รับแต่งตั้งจากจีนเพื่อเป็นหัวหน้าและแนะนำในการร่าง การนำไปปฏิบัติ และการแก้ไขกฎหมายพื้นฐาน

การเดินทางไปกรุงปักกิ่งครั้งนี้ได้รับเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้นจากชาวฮ่องกง (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5)

วันที่ 21 มิถุนายน 1984 นายเต็ง เสี่ยวผิง บอกกับสมาชิกสภาบริหารและสภานิติบัญญัติฝ่ายตัวแทนเอกชน (UMELCO) ทั้งสามคน ในระหว่างที่รับฟังความคิดเห็นหลากหลายเกี่ยวกับฮ่องกงว่า "เราไม่ตระหนักว่า สิ่งเหล่านี้จะแสดงให้เห็นผลประโยชน์ของชาวฮ่องกงโดยส่วนรวม เนื่องจากในคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เจรจาฝ่ายจีนและอังกฤษได้พบปะกันเพื่ออภิปรายร่างข้อตกลงในด้านกฎหมายโดยเฉพาะอยู่แล้ว"⁹⁰

วันที่ 13 กรกฎาคม 1984 นายริชาร์ด ลูซ (Richard Luce) เดินทางเยือนฮ่องกงและบอกกับสมาชิกสภานิติบัญญัติว่า ขณะนี้เป็นเวลาที่อังกฤษเริ่มต้นบอกกับฮ่องกงว่าอะไรกำลังดำเนินไปมากกว่าที่จะละทิ้งฮ่องกงให้กับจีน⁹¹

ในเดือนกรกฎาคม 1984 จีนเสนอให้มีกลุ่มประสานงานร่วม (Joint Liaison Group) ท้าหน้าที่ในการปฏิบัติความตกลงในระหว่างช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (transitional period) 13 ปี เพื่อท้าทายที่ในการถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงมาสู่จีน ข้อเสนอ

⁹⁰Ian Scott, Ibid., p.341

⁹¹Ibid., p.341

ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในฮ่องกงว่า การจัดตั้งกลุ่มตัวแทนนี้จะมีผลกระทบต่อรัฐบาลฮ่องกง โดยมีลักษณะเป็นรัฐบาลเงา (alternative government) ในระหว่างช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ ความวิตกกังวลในเรื่องนี้ทำให้ดัชนีหนึ่งเสถียรของตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกงตกลงถึงจุดที่ต่ำที่สุดในปี⁹²

วันที่ 26 กรกฎาคม 1984 เซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว (Sir Geoffy Howe) เดินทางถึงฮ่องกง ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของรัฐบาลอังกฤษ คือ การหาแนวทางของข้อตกลงที่มีลักษณะผูกมัดและมีรายละเอียด⁹³

วันที่ 31 กรกฎาคม 1984 นาย หวู เชียงเนียน ชี้ว่ามีความก้าวหน้าในความตกลงภายหลังที่ได้พบปะกับเซอร์เจฟฟรีย์ ฮาวในกรุงปักกิ่ง

วันที่ 1 สิงหาคม 1984 เซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว ได้บอกร่างความตกลงในที่ประชุมสื่อมวลชนในฮ่องกงภายหลังเดินทางกลับจากกรุงปักกิ่งว่า อังกฤษและจีนจะเสนอร่างข้อตกลงเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงหลังปี ค.ศ.1997 ซึ่งจีนจะเข้าครอบครองอธิปไตยเหนือดินแดนตามเดิม และจีนกับอังกฤษได้ตกลงกันว่า ข้อตกลงเกี่ยวกับอนาคตของฮ่องกงจะเป็นดังนี้ คือ

1. ชาวฮ่องกงจะอยู่ภายใต้กฎหมายปัจจุบัน และมีสิทธิถือครองสินทรัพย์ต่างๆ ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ด้วยอีก 50 ปี หลังจากสัญญาเช่าเกาะฮ่องกงของอังกฤษสิ้นสุดลง ในปี ค.ศ.1997
2. เงินเหรียญฮ่องกงจะยังคงเป็นเงินตราที่ใช้แลกเปลี่ยนกันได้ต่อไป และจะคงไว้ซึ่งเสถียรภาพในการเคลื่อนย้ายทุนเข้า-ออก

---

⁹²Hong Kong Domestic Service in English, (15 July 1984), in Foreign Broadcast Information Service (FBIS-CHI) (17 July 1984), quoted in Ian Scott, *Ibid.*, p.212

⁹³Ian Scott, *Ibid.*, p.341

3. ช่องกงจะยังคงเป็นเมืองท่าเสรี และสามารถเข้าร่วมในองค์การและข้อตกลงระหว่างประเทศต่อไปได้

4. ระบบการศึกษา สังคม และสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะยังคงอยู่ในสภาพเดิมต่อไป อังกฤษจะรับผิดชอบการบริหารช่องกงต่อไปจนถึงปี ค.ศ.1997 และทั้งสองฝ่ายตกลงจะจัดตั้งกลุ่มผู้ประสานงานร่วม (Joint Liaison Group) เพื่อติดต่อประสานงานกัน โดยจะประชุมร่วมกันที่กรุงปักกิ่ง กรุงลอนดอน และช่องกง เป็นระยะ ๆ และจะตั้งสำนักงานขึ้นที่ช่องกงในอีก 4 ปีข้างหน้า (คือปี ค.ศ.1988)

เซอร์เจฟฟรีย์ กล่าวว่า ข้อตกลงเกี่ยวกับอนาคตของช่องกง ที่จีนและช่องกงตกลงกันนั้น จะเป็นข้อผูกพันกันตามกฎหมาย

จากค่าเฉลี่ยที่เกี่ยวกับอนาคตของช่องกงของเซอร์เจฟฟรีย์ ฮาว มีผลทำให้ค่าเงินเหรียญช่องกงเคลื่อนไหวสูงขึ้นทันที จากระดับ 7.83 เหรียญช่องกงต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 7.82 เหรียญช่องกงต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ และราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ช่องกงเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยดัชนีหั่งเส็ง เพิ่มขึ้น 66.95 มาอยู่ที่ 893.69 จุด และปริมาณซื้อขายเพิ่มขึ้นเป็น 366 ล้านเหรียญช่องกง ซึ่งนับว่าสูงที่สุดนับตั้งแต่เดือนเมษายนปีนี้เป็นต้นมา⁹⁴

เมื่อถึงเดือนสิงหาคมนี้ มีเรื่องสำคัญ ๆ ที่ยังคงค้างอยู่ในการตกลงระหว่างอังกฤษกับจีน สามเรื่อง คือ สัญชาติ (Nationality) การบินพลเรือน (Civil Aviation) และที่ดิน (Land)

เรื่องสัญชาติ ในเขตการปกครองพิเศษช่องกง จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน เนื่องจากมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในช่องกงประมาณ 2.5 ล้านคน มิฉะนั้นเป็น

⁹⁴"เตรียมร่างข้อตกลงเกี่ยวกับอนาคตของช่องกง," สยามจดหมายเหตุ 9,33 (10-16 สิงหาคม 2527) : 916-917

"พลเมืองอังกฤษในเขตเมืองขึ้น" (British Dependent Territories Citizens : BDTCs) และใช้หนังสือเดินทางอังกฤษในการเดินทาง อังกฤษต้องการให้อนุญาตให้คนเหล่านี้ใช้สิทธิพิเศษนี้ภายหลังปี ค.ศ.1997 ฝ่ายจีนสังเกตเห็นว่า เรื่องนี้จะเป็นการล่อลวงล้าอาณาจอธิปไตยเหนือดินแดนจีน จีนจึงคัดค้านความคิดนี้อย่างเหนียวแน่น ในการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการ ผู้เจรจาฝ่ายจีนส่งข่าวสารถึงผู้เจรจาฝ่ายอังกฤษว่า จุดมุ่งหมายที่แท้จริงคือ การคัดค้านที่จะยอมรับว่า ประชาชนของเขตการปกครองพิเศษมีฐานะเป็นคนอังกฤษ แต่ทางฝ่ายจีนจะอนุญาตให้ประชาชนเหล่านี้ใช้หนังสือเดินทางของอังกฤษสำหรับการเดินทางได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น⁹⁵ การยอมรับของจีนในเรื่องนี้เป็นพื้นฐานสำหรับความตกลงในเรื่องสัญชาติ และเอกสารการเดินทาง โดยรายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ระบุไว้ในกฎหมายพื้นฐานของเขตการปกครองพิเศษ

ในด้านการบินพลเรือน เนื่องจากอังกฤษมีความผูกพันกับบริษัทคาเธ่ย์แปซิฟิก (Cathay Pacific) สายการบินหลักของฮ่องกงซึ่งมีเส้นทางบินเป็นของตนเอง เกรงว่าจะถูกแย่งเส้นทางการบินจากสายการบินของจีน (CAAC) ในการตัดสินใจของฝ่ายจีนเข้าข้างฝ่ายอังกฤษ โดยจีนเห็นด้วยที่จะอนุญาตให้สายการบินยังคงรักษาเส้นทางการบินของตนต่อไปภายหลังปี ค.ศ.1997 และอนุญาตให้รัฐบาลเขตการปกครองพิเศษ ตกลงเจรจาเกี่ยวกับเส้นทางการบินเพิ่มเติมได้ในส่วนที่อยู่นอกประเทศจีน

เรื่องที่เกี่ยวข้องที่ดิน อังกฤษต้องการให้จีนยอมให้มีการเช่าที่ดินในฮ่องกงได้ภายหลังปี ค.ศ.1997 ในขณะที่จีนต้องการจะมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการให้เช่าที่ดิน และฝ่ายจีนเองกลัวว่ารัฐบาลฮ่องกงซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเงินค่าเช่าเป็นรายปีจากการให้เช่าที่ดิน จะทำการขายที่ดินขนาดใหญ่ในราคาต่ำ ในช่วงระหว่างการถ่ายโอนฮ่องกงให้แก่จีน และเงินที่ได้จากการกระทำเช่นนี้จะตกเป็นเงินของฝ่ายอังกฤษ สำหรับกรณีนี้ จีนจึงเสนอการแบ่งส่วนเกินเงินที่ได้จากที่ดิน

---

⁹⁵Kuang Chiao Ching [Wide Angle] 145 (16 October 1984) : 8-11, in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) (29 October 1984): W 1-7, quoted in Kevin P. Lane, op.cit., p.101

เป็นสองส่วน โดยให้มีส่วนหนึ่งเป็นรายได้ของรัฐบาลเขตการปกครองพิเศษฮ่องกง อังกฤษ เห็นชอบด้วยในการตกลงนี้ โดยจะแบ่งเงินที่ได้จากที่ดินออกเป็นสองส่วนเท่า ๆ กัน ส่วนหนึ่งเป็นของรัฐบาลฮ่องกงในปัจจุบัน อีกส่วนหนึ่งเป็นของรัฐบาลเขตการปกครองพิเศษฮ่องกงในอนาคต⁹⁶

เมื่อสามเรื่องดังกล่าวที่เป็นอุปสรรคได้รับการแก้ไขแล้ว ความตกลงกันเสร็จเรียบร้อยในกลางเดือนกันยายน 1984 และทั้งสองฝ่ายเห็นชอบที่จะเรียกข้อตกลงที่จัดทำขึ้นนี้ว่า "คำประกาศร่วมกัน" (Joint Declaration) โดยการใช้นี้ชื่อว่า คำประกาศร่วมกัน นี้ ฝ่ายอังกฤษเห็นว่า เป็นข้อผูกพันทางด้านกฎหมายของทั้งสองฝ่าย และฝ่ายจีนเองก็เกรงที่จะลงนามใน "สนธิสัญญา" ที่จะเป็นการให้การยอมรับในสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมกันเกี่ยวกับฮ่องกงทั้งสามฉบับก่อนนั้น

⁹⁶South China Morning Post (15 March 1984) : 1, quoted in Kevin